

spe uocationis ur̃e. **U**nus domi
nus. una fides. unum baptis
ma. **U**nus d̃s x̃p̃s omnium.
qui sup̃ omnes x̃p̃ omnia x̃i
omnibz nob. **Q**ui ē b̃ndictus
in secula seculorum am̃. **Ex**

Beatificans cuius ē dominus deus eius po
pulus quem elegit dominus in hereditate
sibi. **V**erbo domini celi firmati sunt x̃ spi
ritu oris eius omnis uirtus eorum.

Nulla. **P**aratum cor meum d̃s para
tum cor meum cantabo x̃ psallam in gla
mea. **S**ecundum lucam. 2

In illo tempore. **C**um intraret
ih̃s in domum cuiusdam pn
cipis phari seorum sabbato
manducare panem. x̃ q̃i ob
seruabant eum. **E**cce homo
quidam ydropicus. erat an
illum. **I**nsimul d̃ns ih̃s. d̃it

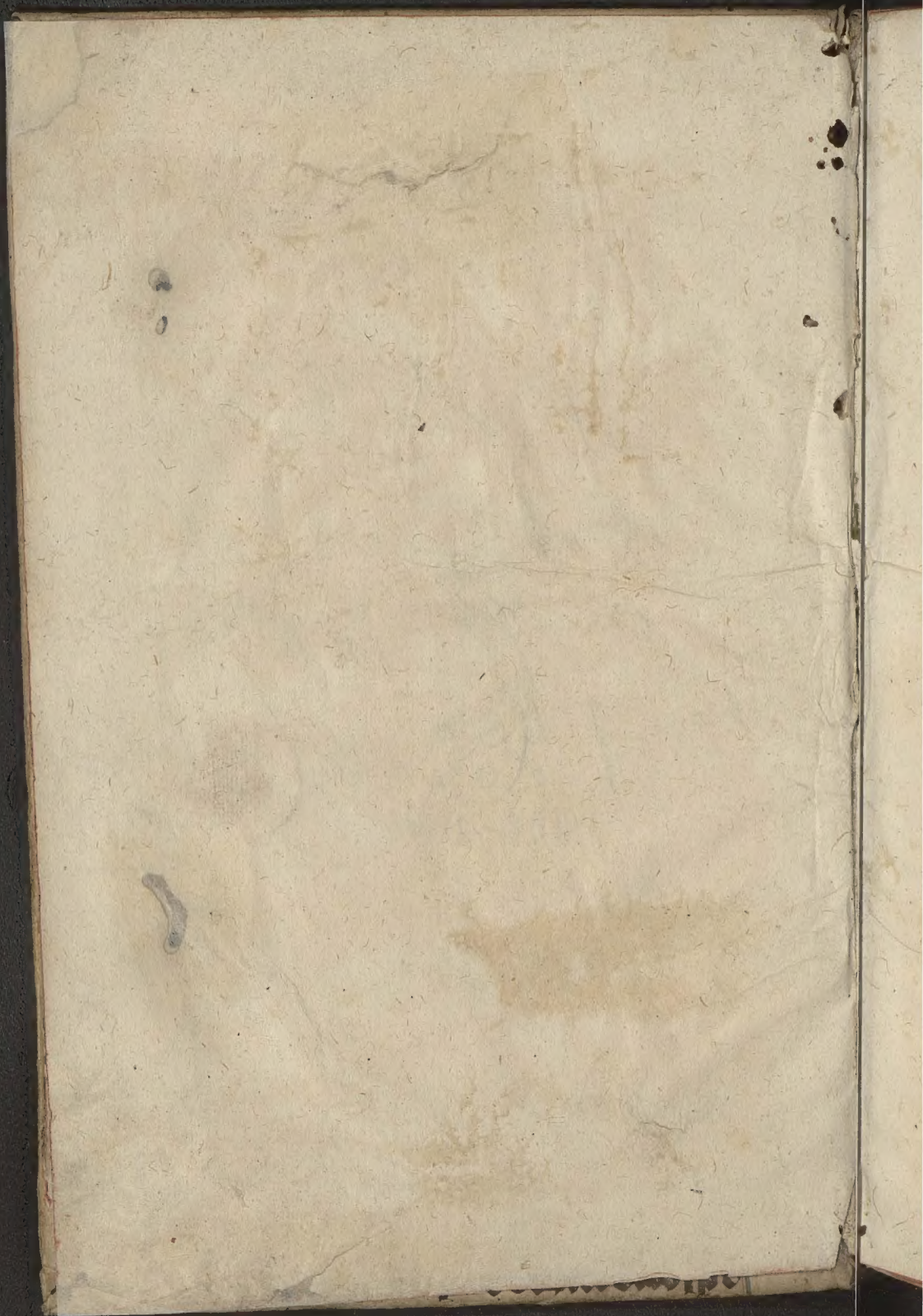
Inc. Q. 3060 - 3066

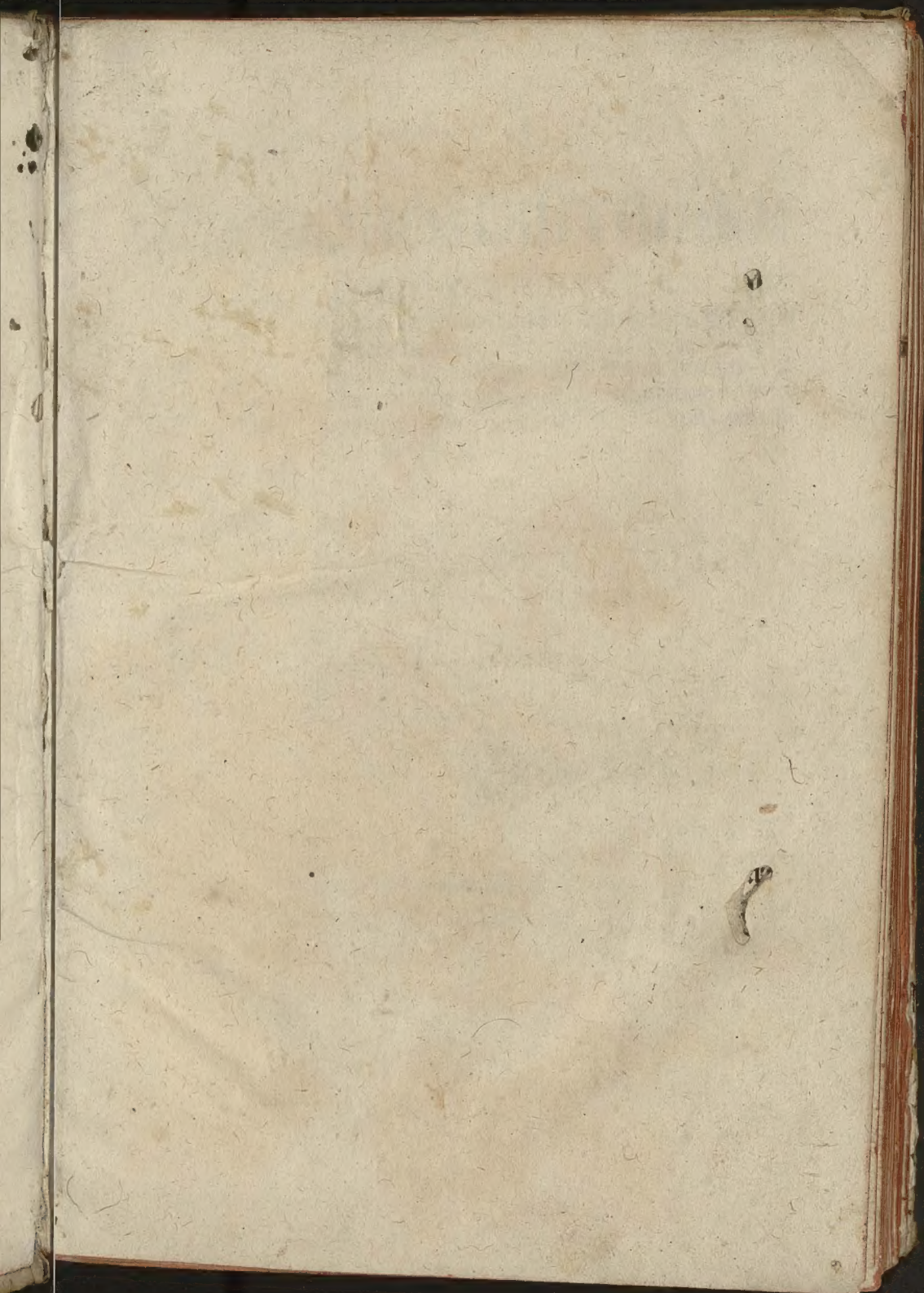

F. a. 925 do 931

F. g. 1266 do 1272

1000
1000

Handwritten text, possibly a title or header, in a cursive script.

Handwritten mark or signature, possibly a stylized letter or symbol.

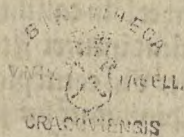
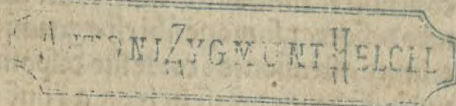
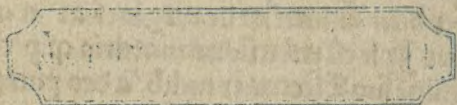
Handwritten number or mark, possibly "55".

Canon Sacratissi

me misse. vna cum expositione eiusdem. vbi
in primis premittitur pulchra contemplatio
ante missam habenda de crissi pulcritudine

Et quomodo ipsa in sua passione ab eo oino fuerat ablata
Qualiterque quilibet celebrans debeat esse dispositus. **I**n
cipit foeliciter.

GW. 3216

H. 2345

Quoniam omnis creatura rationalis maxime a deo
ideo condita sit. quo amore et intelligentia suo
optimo et incommutabili bono coniungi poterit
suauiter ac internis perfrui eius aspectibus. et
inter oscula predilecti dulcem accipere soporem ope
pretium est unicuique quantum se ad hoc disponere. et que iter
eius prepediunt. per summum animi studium ex se repellere stu
deat. quo pacto. suum predilectum contemplari valeat. **N**e
est. deum deorum in syon. **I**psa perfectio est dilectio mea. can
didus et rubicundus. electus ex milibus inquit sponsa can
ticorum quinto. Candidus est enim dilectio meus quem querit
anima mea per splendorem sanctitatis. Rubicundus ex fusio
ne sui sanguinis et per ardorem passionis. **I**psa est candidus
per humanitatem. quia de virgine natus et a labe peccati mun
dus. **I**psa est rubicundus martirio quia peccatores lauit san
guine suo. **E**lectus ex milibus a deo patre suo. ex milibus scilicet
apostolorum et aliorum sanctorum agminibus ut per eum re
conciliaretur mundus. **H**uc si fidelis anima querere et inue
nire desiderat. summo sibi est agendum ut in hac valle la
crimarum ascensiones in corde suo disponet et preparet se ad
videndum deum deorum in syon. ad quem non pedum gressibus
sed bonarum affectionum cursibus et pijs meditationibus
ipsa gradi et rapi poterit et solum castissimis et purissimis
cordis oculis ipsum valeat intueri. **H**ec quoque fidelis anima ra
pta et ad dei conspectum per viam contemplationis adducta. **Q**ui
dens omnem sapientiam. id est diuinitatem sui predilecti. et domum
eternae mansionis quam dilectis edificauerat. et cibos mensae
eius magne in regno suo. et habitacula seruorum. id est beatorum
habentes multas et meritis et natura inter se differentes
mansiones. **A**stet quoque eorum. id est diuersarum virtutum et
gratiarum non habebit intra se ultra spiritum. dicetque ad
sponsam dilecti predilectam. Qualis est dilectio. tuus ex di
lecto o pulcherrima mulierum. qualis est ostende nobis fa
ciem eius. doce nos qualis est quod rubicundus facit est in sua

amarissima passione q̄ magn⁹ sit q̄ candidus in diuini-
tate et sua humilitate dilect⁹ tuus cristus natus ex di-
lecto deo patre. quē utiqz hic video in syon. **H**oc est in ta-
li contemplatōe et speculatōe sue hūanitatis. et maxime
tanti mysterij hui⁹ sacramēti eucaristie. **D**oce nos pulcri-
tudinē eius absconditā. speteb⁹ panis et vini velatam.
qualis est dilect⁹ tuus o pulcherima mulierū **D**ilect⁹ me-
us ut diri candidus et rubicundus elect⁹ ex milibus **C**a-
put eius aurū optimū. come eius sicut elate palmarū. ni-
gre quasi cornus canti. **rj. 7c Caput** cristi reuera qui sub
spetie panis et vini et sub qualibet spetie etiā distincti co-
taliter integraliter continet. est diuinitas. qz sicut caput
continet corp⁹ sic diuinitas continet humanitatē ei⁹ as-
sumtam **H**oc caput est aurum optimū. i. purissimū. qz si-
cut aurū oīa metalla precellit fulgore et dignitate. ita di-
uinitas oīa precellit honore et maiestate **C**ome eius sunt
elate palmarū. hoc est angelice virtutes et potestates spe-
cialiter deo ut come capitis inherētes. sunt semp pulcritu-
dinem ei⁹ intendētes. et cū laude et gloria in hoc sacrifi-
tio summo regi cristo sunt famulantes. **S**ed nigre sunt
quasi corn⁹ scz infidelib⁹. quia deus et cristus ei⁹. ymmo
et sancti angeli stulti sunt i hoc sacramēto despiciabiles
dicentes. **A**nīa nostra nauseat super cibo isto leuissimū
Oculi ei⁹ sicut columbe sup riuos aquarū. **H**oc est. dona
sancti spirit⁹ que ipse dat in hoc sacramēto. amatores sic
os non in sceno more porcorū volui pmittere. sed i r simi-
litudine aquarū. claros et perspicuos reddūt. nil tenebro-
sum habētes. que lacte sunt lore. qz sicut mater sola dile-
ctione naturalī lac filiis ministrat. sic deus sola grā do-
na carismatū filiis donat (que residēt iuxta fluentia ple-
nissima) qz quanto de deo clarius vident. tanto magis
ad altiora cognoscēda intendūt (**G**enealli⁹ sunt areole
aromatū) hoc ē. modestia et pietas que in xpo singula-
riter refulsit dulcedine doctrinarū delectabat presentes

et attrahabat absentes. que aerole sunt confite a pignre
caris. i. medicis scz apostolis et pphetis aniaru medicis
qui concordia voce. non solu cristi sermones. sed et mores
sacris paginis quali areolis describere. **L**abia ei⁹ distil-
lant mirram primam. hoc est. verba doctrine ei⁹. que clari-
tatem regni celestis promittit graua patientib⁹ et mir-
ram primam. cōtemptu mundi et voluptatu predicat. **M**a-
nus eius tornabiles. hoc est. opa cristi sunt polita et pfe-
cta vt tornatura. **Q**ue em verbo docuit ope impleuit. et
hee manus sunt auree qz virtutes quas i hoie gessit di-
uinitatis gloria pfectit. que nos ad spem et amore celestiu
excitant plene iacinctis. qz in cruce manus cristi pforate
clauis quasi purpureo sunt colore resperse rubore san-
guinis. **V**enter ei⁹ eburneus. hoc est. fragilitas humani-
tatis est nitens candore castitatis. et ab omni peccato im-
munis. distinct⁹ zap⁹ his ratioe humanitatis et diuini-
tatis. **C**ruca illi⁹ columne marmoree. hoc est. itinera in-
carnatiois eius sunt recta et firma. qz quicquid per eu ge-
stum est ante tpa a deo dispositu est. que coline fundate
sunt sup bases aureas. i. prophetas sapientia lucentes. quia
talis in carne apparuit. qualis ab illis predict⁹ in diuina
dispositione fuit. **S**pēs eius vt libani. hoc est. pulcritudo
eius est decor omī sanctorū. sicut libanus est decor omni-
um montū. elect⁹ vt cedri **S**icut cedrus pulcritudine for-
titudine. sublimitate antecedit **S**ic cristus dilect⁹ spetio-
sus pre filiis hoīm forma. qz ipse non accepit ad mensurā
sed totū deum. et nos omēs de plenitudine ei⁹ accepimus
Guttur illius suauissimū. hoc est. intern⁹ sapor et dulce-
do verborū eius quā pauci gustant est suauissima. **Q**ui
autem gustant amplius esuriunt **E**t totus desiderabi-
lis cristus scilicet deus et homo. quia non solum fm di-
uinitatem. sed etiam fm humanitatē. ab initio concep-
tionis. vsqz ad triumphū passionis resurrectionis ascensio-
nis est in omnibus desiderabilis. **T**alis est dilect⁹ o ania

fidelis sub velamine specierū huius sacramenti positus
Deus et homo. lux ⁊ vita. conditor mundi Talis est dile-
ctus meus. et ipse est amicus meus filie hierusalē. hoc est
fidelis ania Si igit vis diligere cristū. et ab eo diligi. ne-
cesse est vt talem euz qualem diri intelligas. et postremo
qualis pro te factus est in agone mortis. ille speciosus for-
ma pre filijs hominū. ⁊ quomō nō est species ei neq; de-
cor. Elidim⁹ inquit propheta Isaye. ⁊. et non erat aspe-
ctus. et desiderauim⁹ eum Despectū et nouissimū virorū
virum dolorū et scientem infirmitatē. Et erat quasi ab-
sconditus vultus eius et despect⁹. vnde et nec reputauim⁹
eum. Et nos reputauim⁹ eū quasi leprosum et per-
cussū a deo et humiliatū. a planta pedis vsq; ad ver-
ticem non est in eo sanitas. Vultus et liuor et plaga tu-
mens nō est circūligata. nec curata medicamine. nec fota
oleo Talis est dilectus meus o ania fidelis. ille dilect⁹ cā-
didus et rubicūdus ex milib⁹ electus. factus pro te. Con-
templare eum et vide. quomō omnis species et decor ab-
secessit ab eo. inspicere caput eius inclitū Contēplari o ania
fidelis quo pacto hoc scz caput aureū et optimū ymmo
hoc caput angelicū et tremebundū spirītibus iam densi-
tate spinarū vndiq; perforatū. Facies illa decora pre fi-
lij hominū. Veu iam pro te o ania fidelis spiritus iudeo-
rum deturpat⁹. Ipse em est vulnerat⁹ propter iniquita-
tes nras. attrit⁹ est propter scelera nrā inquit pphā. Veu
li predilecti sicut columbe super riuos aquarū. sole lucidi-
ores. heu iam caligant in morte. Aures que audiunt an-
gelicos cantus. modo audiunt peccatoris insult⁹. Clach
qui destruxit templū. si es filius dei descende nunc de cru-
ce. Os eius quod docet angelos. felle et aceto potat⁹ Ma-
nus eius tornabiles que formauerunt celos sunt in cru-
ce extense et clauis affixe. Pedes quorum scabellū adora-
tur cruci clauo affiguntur. Genter eius eburneus reue-
ra et totū suū corpus candidissimū diuissime verberat⁹

laceratur et oino concutitur. **L**atus eius lancea perforatur. et quid plura nō remānsit ī eo aliqua sanitas. nisi lingua ut testamentū suū constitueret. et singulis opera pietatis distribueret. apostolis persecutionē. iudeis corp⁹. patri spiritū. virgini paranymphū. latroni paradisu. peccatori infernū. cristianis penitentib⁹ crucē. **T**alis est dilectus meus factus pro te o ania fidelis. o sacerdos sancte qui iam ī hoc officio sacratissime misse cupis cōiungi crīsto. ipse est amicus meus. ipse est candidus ut nix. ipse est rubicundus. **R**ubū em̄ est indumentū eius. et vestimenta eius sicut calcantiū in torculari. **S**acerdos sacerdos aniaduerte vocem dilecte. aniaduerte et audi in quibus dilectus tuus laudat. quibus laudib⁹ et tu inuiteris. ad sectandas et obseruādas has virtutes pretermisiss omnibus ceteris virtutib⁹ per duo tū dilectus. cui associari desideras laudat. videlicet p mundiciā vite. et martiriū penam. ut et tu imitando castitatez et mentis et corporis mundiciā teneas. et patientiā pro crīsto in omnib⁹ aduersis feras gratanter. **T**enetur profecto vnusquisqz sacerdotū. etiam voto solenni ut inquit venerabilis doctor **J**ohannes gerson cancellari⁹ parisiensis in tractatu de vita spiritali anie. et in trac. de castitate cleri. prope finē ad castitatē seruandam perpetuā. qz non solū vouit sed votū sollemnizauit p ordinis susceptionē. **I**deo subdit **S**inesciunt sciat. **E**st em̄ ut inquit canon **C**ū in precepto. 84. dis. et in. c. aliter. castitas annexa ordini sacro **E**t etiā regule monachali. ut cōtra eam nec summ⁹ pontifex possit licenciā indulgere. in. c. cū ad monasteriū de sta. monachoru. **E**t. 2. 7. q. 1. c. 1. q. qui fidem castitatis vouerūt deo. irritā faciēdo. damnationē incurrūt. **E**t iā canon Ante trienniu dis. 33. prohibet. q nullus ad altaris ministeriū debet accedere. nisi castitas eius ante fuerit approbata. **I**deo dicit. c. de his quoqz. 28. dis. **C**auendū est his. et loquit de sacerdotib⁹. dyaco. et subdia. ne qñ sue sponsiōis

immēores. aut ad terrenas nuptias. aut ad furtiuos cō-
cubitos vltro concurrāt. quod si forte fecerint vt sacrilegi
rei vel ecclesia habeant extranei. **P**ena aut sacrilegi est
infamia in. c. infames. vj. q. j. **I**n. c. attendendū in. c. si qd
vi. q. iij. **T**enetur igit sacerdos non modo exemplo sui
predilecti ad continentia et mentis puritatem sed etiā ex
voto solenni. immo ex statuto ecclesie vt iam probatū est
Et hoc ideo. qz sacerdos qui totus est domino et dilecto
suo consecrat⁹. et expeditus a cura rerum familiarū. et
solutus legibus ciuilib⁹. debet orationi iugiter vacare.
Vto rōnabl⁹ astringit voto castitatis. **A**ttende queso o
cristi sacerdos et inspicie veteris legis sacerdotes. dūtaxat
in altare domini hircos et vitulos p peccatis offerentes
quanta sup alios sanctitatis. quāta castitatis eis impo-
nebatur artatio. vxorē non nisi virginē. non nisi semel ⁊
unicam. non repudiatā. non sordidā. ipsis fas erat acci-
pere. **V**acabāt ab vxorū amplexu quolibet tpe vicis sue.
et quando offerre volebāt domino. sub mortis intermīa-
tione. si moriebat vxor eius in adoleſcētia continēdi ne-
cessitas incubebat. leuitici. xxi. **E**t quoniā assidue nostri
sacerdotes sacris occupant misterijs non hircū aut vi-
tulum sed agnū immaculatū domo offerentes. quid di-
uinius q̄ vt cōtinua polleāt castitate. vacāt legi dei quā
ab eorū ore populus requirit. **H**ec aut lex sicut immacu-
lata est. immaculatū speculatōrē et doctorem exigit. **N**ō
moueāt vos o preclarissimi sacerdotes grecorū sacerdo-
tū coniugiū. sed potius mente intimi⁹ sequentia perpen-
dite. cur ipsi et eorū populus ferocissimis cristi nominis
inimicis subiugati sunt. nullo honore et dignitate am-
modo affecti. et illa qua iampridem legisperitia fuerant
prediti. modo penitus sunt priuati. **O**mnis deniqz scien-
tiarum ornatus. quo primeuis temporib⁹ mirūimodū
pollebant. abscellit ab eis. **E**t in varias iam supra modū
corruerūt errores. dissonos romāe ecclesie vereqz pietati
profecto nō alia ex causa. nisi qz dereliquerūt fontem vi

laceratur et oīno concutitur. **L**atus eius lancea perforatur. et quid plura nō remānit ī eo aliqua sanitas. nisi lingua ut testamētū suū constitueret. et singulis opera pietatis distribueret. apostolis persecutionē. iudeis corp⁹. patri spiritū. virgini parā nymphū. latroni paradisu. peccatori infernū. cristianis penitentib⁹ cruce. **T**alis est dilectus meus factus pro te o ania fidelis. o sacerdos sancte qui iam ī hoc offitio sacratissime misse cupis cōiungi cristo. ipse est amicus meus. ipse est candidus ut nix. ipse est rubicundus. **R**ubū em̄ est indumentū eius. et vestimenta eius sicut calcantiū in torculari. **O** sacerdos sacerdos aniaduerte vocem dilecte. aniaduerte et audi in quibus dilectus tuus laudat. quibus laudib⁹ et tu inuiteris. ad sectandas et obseruādas has virtutes pretermisiss om̄nibus ceteris virtutib⁹ per duo tm̄ dilectus. cui associari desideras laudat. videlicet p mundiciā vice. et martiriū penam. ut et tu imitando castitatez et mentis et corporis mundiciā teneas. et patientiā pro cristo ī omnib⁹ aduersis feras gratanter. **T**enetur profecto vnusquisqz sacerdotū. etiam voto solenni ut inquit venerabilis doctor **J**ohannes gerson cancellari⁹ parisiensis in tractatu de vita spiritali anie. et in trac. de castitate cleri. prope finē ad castitatē seruandam perpetuā. qz non solū vouit sed votū solennisauit p ordinis susceptionē. **I**deo subdit **S**i nesciuit sciat. **E**st em̄ ut inquit canon **C**ū in precepto. 84. dis. et in. c. aliter. castitas annexa ordini sacro **E**t etiā regule monachali. ut cōtra eam nec sum⁹ pontifex possit licentiā indulgere. in. c. cū ad monasteriū de sta. monachonū. **E**t. 2. 7. q. 1. c. j. q. qui fidem castitatis vouerūt deo. irritā faciēdo. damnationē incurrūt. **E**t iā canon **A**nte triennii dis. 33. prohibet. q nullus ad altaris ministeriū debet accedere. nisi castitas eius ante fuerit approbata. **I**deo dicit. c. de his quoqz. 28. dis. **C**auendū est his. et loquit⁹ de sacerdotib⁹. dyaco. et subdia. ne qñ sue sponsiōis

immōres. aut ad terrenas nuptias. aut ad furtiuos cō-
cubitos vltro concurrāt. quod si forte fecerint vt sacrilegī
rei vel ecclesia habeant extranei. **P**ena autē sacrilegij est
infamia in. c. infames. vj. q. j. **I**n. c. attendendū. in. c. si qd
vii. q. iiii. **T**enetur igit̃ sacerdos non modo exemplo sui
predilecti ad continentia et mentis puritatem sed etiā ex
voto solenni. immo ex statuto ecclesie vt iam probatū est
Et hoc ideo. qz sacerdos qui totus est domino et dilecto
suo consecrat⁹. et expeditus a cura rerum familiarū. ee
solutus legibus ciuilib⁹. debet orationi iugiter vacare.
Ido rōnabl̃r astringit̃ voto castitatis. **A**ttende queso o
cristi sacerdos et inspicere veteris legis sacerdotes. dūtaxas
in altare domini hircos et vitulos p peccatis offerentes
quanta sup alios sanctitatis. quāta castitatis eis impo-
nebatur artatio. vxorē non nisi virginē. non nisi semel ⁊
unicam. non repudiatā. non sordidā. ipsis fas erat acci-
pere. **V**acabāt ab vxorū amplexu quolibet tpe vicis sue.
et quando offerre volebāt domino. sub mortis intermīa-
tione. si moriebat̃ vxor eius in adolescētia continendī ne-
cessitas incubebat. leuitici. xxi. **E**t quoniā assidue nostri
sacerdotes sacris occupant̃ miserijs non hircū aut vi-
tulum sed agnū immaculatū domo offerentes. quid dī-
uinius q̃ vt cōtinua polleāt castitate. vacāt legi dei quā
ab eorū ore populus requirit. **H**ec autē lex sicut immacu-
lata est. immaculatū speculatōrē et doctorem exigit. **N**ō
moueāt vos o preclarissimi sacerdotes grecorū sacerdo-
tū coniugiū. sed potius mente intimi⁹ lequentia perpen-
dite. cur ipsi et eorū populus ferocissimis cristi nominis
inimicis subiugati sunt. nullo honore et dignitate am-
modo affecti. et illa qua iam pridem legisperitia fuerant
prediti. modo penitus sunt priuati. **O**mnis deniqz scien-
tiarum ornatus. quo primeuis temporib⁹ mirūimodū
pollebant. abscessit ab eis. **E**t in varias iam supra modū
conuerūt errores. dissonos romāe ecclesie vereqz pietati
profecto nō alia ex causa. nisi qz dereliquerūt fontem vi

rum. mundissimū et castissimū. sacerdotij dignitatē con-
taminādo. et cisternā dissipatam omnis immūditie fo-
mentū coniugij preter consuetū et inhonestū sibi ques-
ere. sancta domini polluēda. **E**cce manus domini vali-
da et fortis super eos. quis p futuro securare eos poterit
a flamma incendij eterni. **N**eqz refert. qz hmoi coniuga-
ti. vel quicūqz alij sacerdotes votū castitatis nō emiseric
Dico em cum sanctis doctoribz siue quis sacerdotū vo-
uens ore siue nō. perpetuā obseruare tenetur continētia
siue castitatē. dum aliquis sacerdotij dignitatē suscipit.
quia vt sic nedū vouet. sed votum etiā sollemnizat. matri-
monium iam contractū dirimens. nō minus q̄ in mo-
nachis quod summe notandū est. **R**edeat g vnusquisqz
tū precipue sacerdos ad cor ad dilectū suū. cuius carac-
terem mente gerit. **E**st em sacerdotalis caracter proprie
caracter xpi vt inq̄ doctor sanctus in. p. q. l. iij. ar. iij. c. tan-
q̄ ducis. quo figurant fideles sacerdotio xpi. **I**mitetur
vnusquisqz vestigia ei⁹. eius videlicet qui est candidus et
sine macula et rubicūdus i aduersis vel carnis vel spūs
patientia obseruādo. **N**am i patientia vestra possidebitis
aias vrās. **T**ristitia vrā ait crist⁹ discipulis loquens de
sua passione **Q**uertet in gaudiū. ioh. xvj. **N**ec est illa tri-
stitia que i gaudiū marie eternū vertit de cristi passiōe
precōcepta. de illa vtiqz tristitia saluator affat⁹ est. quaz
cordis mestitia vel poti⁹ mētis compassione aia deuota
ex verbis signis sacri cāonis misse. si institutor eorundez
aia duerterit. optie psequi poterit. que signa superioribz
diebz ex doctria sanctorz doctorū in officio misse satis p
me misticata. iuxta totū xpi passiōis seriē et explicata sunt
quare ad nudū textū eiusdē canonis misse i pūti ope me-
uertā. p simplicitū p̄platoe et notitia. de verbo ad ver-
bū cū certis notabilibz sacri illū cāonē explicādo **T**az
et si varios p doctores idē sacerdotū canō p diuersa eoz
volumina late et multum diffuse quantum ad omnia
misse dubia. antea. satis explicatus et masticatus sit

tamen ne quis prolixitate atcedat⁹. vel tantorū doctorū
clarissimorū dicta et singula dubia legere ⁊ relegere ne-
gligat. Aut fortassis ne quis ea suis propter inopiā emere
stemnat. in presentiarū breuitati inferuire cupiens. que
dispendiose tradita sunt. hic presenti meo ī opusculo sub
compendio. dimissis sacratissime missę dubiis. pro hono-
re dei. et omnium fidelium. signanter quorū interest pa-
gere officia sacratissime missę. profectu et deuotiōe. sacrum
canonem de verbo ad verbum explicare preconcepti. **N**on
iuxta meam sententiā. sed potius fm̄ intellectū verum ⁊
rectum doctissimorū viroꝝ. et doctorum clarissimorum.
breuia notabilia pro eiusdem elucidatiōe annexādo. qua-
tinus quilibet attentus lector et diligens. hec scripta rele-
gendo et perlegendo. ea que concernūt diuinū cultum ⁊
sacratissime missę officiū. precipue eius canonē intelligen-
te valeat. cū mentis suauitate atq; animi profectu. **N**e-
cipe ergo o sacerdos. hec litterarū monimenta. et sancto-
rum doctorū optima documenta. his indefinenter adhe-
reas. in his te exerceas. ad discendo. quomodo illa diuinis-
sima sacramenta tractare debeas reuerenter. pura mī te
tanto regi cris̄o compatiēdo. suamq; nō minus spetio-
sitate in amarissima passione oīno amissam deplan-
gere studias. **I**taq; voluntarie pro tuo dilecto. cris̄itiaz
assumere non negligas. que cris̄itiaz profecto in optimū
et in inēmutabile iuxta dictum saluatoris conuertetur
tibi gaudium et sempiternū quod nobis prestare digne-
tur trinus et vnus deus amen.

¶ Sequitur textus canonis.

¶ Sequitur certus canonis misse vna
cum expositione et declaratione eiusdem.

T igitur clementissime pater
per hiesum xpm filium tuum
dominũ nostrũ supplices ro-
gamus et petim⁹ ut accepta habeas
et benedicas hec **✠** dona hec **✠** mune-
ra hec sancta **✠** sacrificia illibata.

¶ Canon sacratissime misse diuidit in quinqz ptes pro-
pter quintuplicẽ sanguis cristi effusione. scz in sangui-
nis sudoris effusione. flagellatõe. coronatõe. crucis affir-
matione. et lateris apertione. Prima pars sub diuidit in duo
capitula **¶** Et capitulũ primũ iterũ sub diuidit in tres ptes
Primo dirigit petitiõ ad deũ ut has oblatiões acceptet
et benedicat. que ptes et capitula patebunt fm ordinem.
¶ Et exponit sic canon **¶** Te igit⁹. i. certe asseruẽ sum-
ptũ Vel expenitur pro ergo sumptũ continuatiue Cle-
mentissime. i. misericordissime Pater scz creatõe Per ihm
cristũ. tanqz p mediatorẽ Filium tuũ scz naturalẽ Do-
minũ nostrũ. non usurpatũ sed dominũ dominantũ
Supplices rogam⁹ et petimus. i. humiles nõ presumẽtes
de nostris meritis. sed cõfidentes de tua benignitate. Et
i. vt a duerbiũ similitudinis Et debz acui in hinc propter
vti verbũ infinitiui modi Accepta. i. grata Habeas. i. su-
scipias Et benedicas scz ad verum et salubre sacrificiũ
cõuertẽdũ Dec dõa a deo nobis collata Dec mĩcra a no-
bis allata Dec sancta sacrificia quo ad representationes
quia representat corpus et sanguinẽ hiesu cristi Illibata
i. immaculata **¶** Et illa tria idẽ significat sed diuersis
rationib⁹ Ideo idẽ sub diuersis verbis hic reiteratur.
et hoc propter excitare deuotionẽ Unde Innocenti⁹ Et

omnū em̄ multiplicatio et inculcatio. pie deuotōis est exerci-
tatio vel ineffabilis cōmendatio sacramēti. Et dicuntur
dona. qz crīstus fuit nobis a deo datus. **N**umerā qz a iu-
da traditus. **S**acrificiū qz a iudeis ad mortē oblat. Et
hec dicunt sancta. ratione significatōis. qz significāt cor-
pus et sanguinē crīsti. Et illibata ratione offerētis. quia
debet sine macula esse qm̄ hec offerre pretendit. alias iudi-
ciū sibi māducat et bibit. j. corinth. ij. **C**irca hāc lram̄

T breuif ē notādū qz Canon a t̄ncipit sic formata.
Ad modū thau vl' signūz crucis. qz fm̄ ysidorūz
littera thau significat crucem crīsti. Et in ista li-
tera tria sunt notanda. Primo est ibi basis significans
fidei fortitudinē. Et est etiā ibi stipes significās sp̄ci altitu-
dinem. Et est ibi linea trāsiuersalis significās latitudinē
caritatis. Debet em̄ habere sacerdos precipue thau i fron-
te suo videlicet fortitudinē animi cōtra omne temptamē-
tū. spem p̄ supernis obtinendis. et caritatē dei et proximī
ad quē dirigit et pro quib' dirigit ei' oratio. **D**icitur
te igitur ad denotandū cōtinuationē prefationis ad ca-
nonē. et qz nulla oratio infra prefationē et canonē preter
sanctus est inferēda. **M**ultiplicant etiā verba petiti-
onis scz rogam' ac petimus idem significātia. propter ex-
primere magnitudinē affect'. **D**icunt verba ista in
plurali hec dona 7ē. propter diuinitatē sp̄ciez atqz sub-
stantiarū vini et panis. Et ad hec verba scz dona mune-
ra tres crucez sunt ad designandū triplicē cēssit traditōez
scz a patre. a iuda. et a iudeis. ab illis trib' traditus fuit.
Prima fuit ex gratia qz fm̄ apostolūz Proprio filio suo
non pepereit deus sed pro nobis omnib' tradidit illum.
Secunda ex auaritia de qua dicitur Judas querebat opor-
tunitatez vt eum traderet. Math. 26. **T**ertia ex inuidia
de qua iohis. 20. Gens tua et pōtīfices tui tradiderunt te
mibi. Et signū crucis tribus digitis exprimendū est. que
sub inuocatōe trinitatis exprimit. et a lupiori transit ad

inferius. quia crīstus de celo transit ad terrā. et producit
a sinistra in dextram. q̄ de miseria transire debem⁹ ad
gloriā. sicut crīstus transit de morte ad vitam. de inferno
ad paradīsum &c. ¶ Sequitur textus.

In primis que tibi offerim⁹ p̄ ecclesia
tua sancta catholica quā pacificare. cu
hodire. adunare et regere digneris.
toto orbe terrarū. una cū famulo tuo
Papa nostro. **M.** et antīsite nostro. **M.**
et rege nostro. **M.** et omnib⁹ orthodox
is. atq; catholice et apostolice fidei cul
toribus.

Hec est scda pars primi capituli prime ptis. **I**n qua
sunt oratōes pro his qui in dignitate constituti sunt. scz
tam pro gladio spiritali q̄ seculari. et p̄ tota ecclia que
ab eis gubernat. ¶ Sequit̄ expositio ¶ **I**n primis. i.
p̄ncipaliter **Q**ue scilicet dona munera et sacrificia **T**ibi
scz deo patri **O**fferim⁹. i. sacrificam⁹ **P**ro ecclesia tua. i. p̄
congregatōe oīm fidelū vinculo caritatis vnita **S**an
cta. i. confirmata et sanctificata **C**atholica. i. vniuersali
Quā scz ecclesia **P**acificare. i. vt pacē ab hereticis et scis
maticis habeat **C**ustodire scz a vitijs et demonijs et ini
micis **A**dunare scz que dispersa est. inter p̄fidos iudeos.
bohemos et paganos **E**t regere digneris scz in prospe
ris et aduersis **T**oto orbe terrarū scz diffusam **U**na. i. pa
riter aduerbiū congregādi **C**ū famulo tuo papa nostro
et antīsite nostro. i. episcopo nostro **R**ege nostro scz ro
manorū vel imperatore **E**t omnib⁹ orthodoxis. i. cristia
nis. qui sub vera et potestate fidem cristianā colūt **A**tq;
catholice. i. vniuersalis **E**t apostolice fidei. i. p̄ apostolos

Fundate Cultorib⁹. i. veneratorib⁹. ¶ Nota q^d sacerdos
gerit typū persone **Om̃nis**. representā^s xpm. ideo dicis
offerimus ad denotandū. q^d sacerdos non em̃ in sua. sed
totius ecclesie p̃sona sacrificat. quapropter nō minus vl
minus perficit a sacerdote bono vel malo. sicut nec infir
mitas virtutē impedit medicine. q^d non in merito sacer
dotis. sed in verbo conficit creatoris. Non em̃ iniquitas
sacerdotis effectū impedire potest sacramēti. sicut nec in
firmitas medici virtutē impedit medicine. sed tñ si ma
lus sibi recipit ad eternā damnationē. si bonus ad vitā
eternā. ¶ Dicitur em̃ pro antistite nostro. 7 debet incētio
referri ad episcopū in cui⁹ diocesi quis celebrat. nō a quo
est ordinat⁹. vel a cuius diocesi est oriūdu^s. Antistes ce
lebrans nō debet dicere. p. antistite nostro. Etia in dioce
si romana. nō debet dicere celebrās. pro antistite. q^d ista
diocesis non habet antistitē. sed solū papam. ¶ Subiūgi
tur. pro rege nostro. Et fm̃ aliquos vt dixi intelligit pro
rege romanorū. quia papa et rex romanorū tenent apic
ces gubernatōis ecclesie. Alij dicūt q^d debet referri ad re
gem in cui⁹ regno sacerdos celebrat. sicut illud de antisti
te inferre debet 7c. ¶ In ista parte canonis. et sequenti
cōuenit inuestigare et scire quib⁹. et pro quibus. qualiter.
et quare sacrificiū altaris debem⁹. offerre. que quattuor
ex ipso canone advertere possum⁹. Primo quib⁹. scz solē
deo. et indiuidue trinitati. quod tangit ibi. reddūt vota
sua eterno deo. Secundo pro quib⁹. q^d pro ecclesia catho
lica et omnib⁹ orthodoxis. ibi pro ecclesia tua sancta ca
tholica. Tercio qualiter. scz in vnione fidei. 7 **Om̃nionē**
sanctorū. ibi **Cōcantes**. Quarto quare scz pro beneficijs
spiritualib⁹ eternis et tpalibus. etiam pro omnib⁹ prop
ter deū. ibi. pro redemptōe aniāru^m suarū. Et quia sacer
dos vt dictū est. **Om̃nis** persone typum gerens. et repres
sentans xpm. ideo etiā orat pro bono **Om̃ni** vniuersalis
ecclesie. rogādo ei quattuor scz tranquillitatem pacis. ibi

pacificare. custodiā ab aduersarijs. ibi. custodire. Tercio
adunationē omnium in fide vna. ibi. adunare. Quarto cō
uenientem vniuersalis ecclesie gubernationē pro salute
omnium fidelium.

G Sequitur textus.

Memento domine famulorum famula
rumque tuarum. **M.** et omnium circumstan
tium quorum tibi fides cognita est ⁊ no
ta deuotio qui tibi offerunt hoc sacri
fuitus laudis pro se suisque omnibus pro
redemptōe animarum suarum p spe sa
lutis et incolumitatis sue. tibi reddūt
vota sua eterno deo viuo et vero.

Hec est tertia pars primi capituli prime partis. in qua
specialiter sūt oratōes pro quibusdā personis cōiunctis
et circumstantibus. **E**xponit autē littera sic. **M**emento. i. mi
serando recolle. **F**amulorum. i. seruorum. **F**amularum. i. ancilla
rum tuarum. **C**olentium te per fidem catholicā. **E**t oim. i. sin
guloꝝ. **C**ircumstantium. i. audientium missam. **Q**uorū seꝝ audi
entium. **F**ides tibi. i. qui solus scis qui recte credūt. **C**ogni
ta est. i. manifesta. **E**t nota. i. aperta. **D**euotio qui habent
caritatē et cognosceis qui deuote te diligūt. eo q nihil tibi
later. **Q**ui tibi offerūt seꝝ circumstantes fideles p personā
sacerdotis. **H**oc sacrificium. i. hāc oblationē. **L**audis. i. in
qua spāliter laudaris. qd precipue dicit sacrificium lau
dis. qz es oī laude dignus. **P**ro se seꝝ ipsis. **S**uisque seꝝ ami
cis. **O**mnibus seꝝ familiaribus. cognatis. sanguinibus. **P**ro
redemptōe animarū suarū. i. p remissōe peccatorū quibus etiā
remittunt. **P**ro spe salutis. i. p eterna retributōe. **E**t inco
lunitatis sue. i. sanitatis corporis. **S**eruāde vel acquirēde.
Tibi reddūt. i. reddēdo tribuūt. **V**ota sua. i. deuotōes suā

vel desideria vlt pmissa bōa **E**terno deo. quo ad patrem
fm essentia **Q**uio quo ad filiū **E**t vero quo ad spm scm
Sequit notabilia Dicit et no ppter excludere hoies
Quio ppter sculptilia. et vero ppter demōes **D**icit no
tāter memēto dne. nō q aliqua obliuio caderet i deli. idō
dicim. sed sicut illoz obliuisti dr. quos sua grā non visi
tat. vt dr **I**nnocenti. sic et deus dr scire hos et nōscere il
los quos vi. tat sua grā et quos approbat. **M**emēto igi
tur faml. p tua grāz eos visitādo. **N**otādum est q in
illa mēōratōe p vniis tm debem rogare. et non est ne
cesse vocaliter eos. scē explicare. cū de. sit exauditor cordiū
pluribz vocū. nec nimis magna mēōria debet fieri. et hoc
ppter cordis distractionē. et mētis euagationē. sed breuiter
debet se sacerdos expedire. **P**otest tm talis modus teneri
cogitādo **M**emēto tē. **P**rio mei indigni sacerdotis. gra
tiā mihi tribuēdo. vt hoc sacrificiū laudis valeā offerre
tibi et omibz sanctis tuis ad honorē. p me et omnibz pro
quibz teneor ad salutē ac pspēritatē **S**ecdo p parētibz
tam carnalibz qz spiritualibz. fratribz. sororibz. patris.
Et temp in genitio ista nomia debent memorari. **T**ertō
benefactorū in genere **I**n specie istoz. **A**tribue illis iu
sta tuam sanctā voluntatē. atqz eorum corporis. et anie
necessitatē. **Q**uarto omniū inimicorū infidelium. remo
ca eos ab erroribz et insidijs eorum. vt omēs gratiā tuāz
obtinere valeamus. **M**ultum em laudabile et decens est
q sacerdos seruet personarū ordinem. fm merita et dig
nitates. post qz suū ipsi et suorum parentū memoriā ha
buerit **T**riā non est necesse vt diuinus. q nomia propria
exprimat. eo q deo nihil latet. sed solū intentionē et affe
ctum ad has psonas. pro quibz orare vult gerat. **E**t
nota q immediate post qz dictū fuerit. **M**emēto. d. f. qz
debet sequi talis mēōratio. et taliter vt dictū. **D**inde
completa mēōratione. sequi debet. et oim circūstantium
In quo nota q salubre est interesse deuote missam.

Comunicantes et memoriam veneran-
tes in primis gloriose semper virginis
marie genitricis dei et domini nostri
iesu cristi. Sed et beatorum apostolorum
et martirum tuorum Petri pauli andree
iacobi iohannis thome iacobi philippi
bartholomei mathei simonis et tha-
dei. lini cleti demetris sieti corneli ripri-
ani laurenty crislogoni iohannis et pau-
li rosine et damiani Et omnium sanctorum
tuorum quorum meritis precibusque con-
cedas ut in omnibus protectionis tue munia
mur auxilio per eundem christum do-
minum nostrum.

Istud est secundum capitulum prime partis canonis in
quo sunt memorie aliquorum sanctorum. et invocationes pro
suffragiis eorum. **¶** Sequitur expositio. Comunicantes
scilicet in unitate fidei cum sanctis sumus hic in via. quia parti-
cipamus cum eis in fide et quia ipsi habuerunt. et quod ipsi
crediderunt. et nos credimus indubitanter. **¶** Et subiungi-
tur. Memoriam venerantes. id est recolentes. scilicet sanctorum omnium
qui mediante hoc sacrificio salutem consecuti sunt. **I**n pri-
mis. id est pro omnibus sanctis Gloriose. id est perpetue virginis ma-
rie Genitricis. id est matris dei et domini nostri iesu cristi **I**n
quibus notatur excellentia marie beate virginis. **I**deo di-
citur de ea. Sum quod eram. nec eram quod sum. nunc di-
cor verumque. Sed et beatorum apostolorum. et hoc ideo. quia

ipsi nobis tradiderunt formā et ritum offerendi hoc sa-
crificiū. **Ac** martiriū tuorum. qui effusione sanguinis sui
tantūq; testimonio probauerūt. **Et** nominant. 32. apostoli
et. 32. martires. qui pro testamento dei et testimonio fidei
duodecim articulorū sua corpora tradiderunt. ¶ **Sequi-**
tur Petri. quē dominus fecit clauigerū celi et caput eccle-
sie. qui in primitiua ecclesia modū celebrationis et conse-
crationis misse adauxit. vltra verba consecrationis domi-
nicam orationē adiungēs. **Pauli.** qui raptus est i tertius
celum modū celebrandi atq; consecrādi didicit ut patz. 1.
corinth. iōn. 11. **Andree.** qui de veritate hui⁹ sacramēti in
achata multū disputauit. **Iacobi.** scz maioris intellige
fratris iohannis euangeliste. qui maior dicit. eo q; voca-
tione prior q; alter fuit. **Iohānis.** qui in cena recumbens
super pectus domini. altitudinē hui⁹ sacramenti p; cete-
ris excellētissime hausit. **Thome.** qui in loca clauorū cri-
sti digitoa suos intulit. ad fidem confortandā. et de corpo-
re glorificato de quo dubitauerat nos plenius instruit
Iacobi minoris. qui frater domini agnomiat. eo q; si-
milis fuisse perhibet. **Et** sic de alijs sanctis apostolis et
martirib⁹. quorum nomia hic in canone explicant. qui
omnes hoc sacratissimū sacramentū suis passionib⁹ fide-
li testimonio p;firmanerūt. ¶ **Circa** quod notandū est
quare alij sancti martires atq; ap'li nō sunt impositi. qui
tū maximis passionib⁹ atq; mirabilib⁹ claruerunt. sicut
sanctus steilan⁹ barnabas etc. **R**espondet q; canon ille
ex inspiratōe diuina est composit⁹ adeo isti ex diuina re-
uelatōe hic sunt inserti. et non alij. **Unde** legit. q; aliqui
sancti patres hic voluerūt aliquos interserere. et aliquos
remouere. in crassino nomia illoz qui remouebant. aureis
litteris inuenerūt inscripta. quapropter nullus tante au-
dacie debet esse. q; aliquē sanctū in canōe addere vel de-
ponere p;sumat. ¶ **Sequit** **Et** oīm sanctoz tuoz quorū
meritis et precib⁹. i. intercessionib⁹. **Nō** iuxta hieronimū
bbij

hec clausula apponit. q. festiuitas omnium sanctorum sin-
gulis diebus celebrari non potest. cum dicit Eusebius q. i quo
libet die anni plusquam quinquaginta milia sanctorum festa concur-
runt. excepto die kalendarii ianuarii quo intendebant ge-
riles epulis et solennitatibus et non ad martirisandum sanctos.
I Sequitur **De muniamur. i. pregamur Auxilio. i. subli-**
dio Tue preceis in omnibus scilicet operibus orationibus acci-
piamus nostris. **I** Dubitat quare hic in canone et in ce-
lebratione missarum sanctorum memoriam celebramus et eorum
auxilium imploramus. Respondet q. ecclesia memorat sanctorum
nouum testamentum in consecratione huius sacrificii. non ut aliquid
operentur ad consecrationem huius sacrificii. sed ut eorum meritis
iunemur et sanctificemur. quis digne et salubriter huius sa-
crificii oblationem percipiamus. **I** Concludit tandem hec
oratio Per eundem christum dominum nostrum. q. sicut per ipsum
omnia facta sunt. sic et omnia per ipsum sunt terminanda. Et non
respondet hic amen. q. ut dicit rationale. pie credit et indubitan-
ter presumit. q. iam a sunt angeli. ipsi sacerdotes ministran-
tes. et loco ministrorum amen respondentes. Quare sancti
a nobis sunt venerandi. Respondet damascenus. li. iij. c. vij. et ponit
quatuor rationes que pro vna computantur. scilicet quia amici
sunt dei ioh. xij. Jam non dicam vos seruos sed amicos me-
os. Secundo q. filii dei. ioh. x. Dedit eis potestatem filios dei
fieri Tertio heredes dei. Ro. viij. Si autem filii dei et here-
des. Quarto duces vestri. De quo da. sic dicit Si quis
multum laborat ducem inuenire. qui cum alicui regi morta-
li adducat. et pro eo a ipsum verbum faciat. Pro magis du-
ces gentis humani qui pro nobis ad deum interpellationes
faciunt sunt honorandi templum eis erigendo et memoriam
eorum venerando.

I Sequitur textus.

**Quam igitur oblationem seruitutis nostre
sed et cuncte familie tue quesumus Do-
mine ut placatus accipias diesque nostros**

in tua pace disponas atq; ab eterna
damnatiōe nos eripi. et in electorū
tuorum iubeas grege numerari **P**er
christum dominū nostrum.

Ista est secūda pars principalis canonis i qua postula-
tur dei patris benigna placatio. et hui⁹ sacri⁹i consecratio
et fm hoc ista ps subdividit in duo capitula. **P**rimo po-
stulat dei patris benigna placatio. ut sic placat⁹ acceptet
nostra sacrificia et det nobis pacem. et ut liberet nos de
massa et aggregatiōe dānatorū. et enumeret nos inter elec-
tos suos **S**equit⁹ expositio **N**ūc igit oblationē. i. obla-
tū sacrificiū **F**ervitūis nrē scz qđ tibi in vera adoratiōe
soli deo offerim⁹ **S**ed et cūcte familie tue scz militāis sub
vexillo sancte crucis et xpiane militie. **Q**uesim⁹ dñe scz
oīpotens. et pater clemētissime **E**t placat⁹. i. mitigat⁹ pre-
cibus et intercessionib⁹ sanctorū tuorū **A**ccipias. i. gratā-
ter acceptas **D**iesq; nrōs. i. tpa vite nostre **I**n tua pace. i.
in tranquillitate pacis et securitate **D**isponas. i. ordines
Atz p et **A**b eterna dānatiōe. i. pena infernali **N**os eripi
.i. misericorditer liberari **E**t i electorū tuorū. i. sanctorū a te
eternaliter pdestinatorū **I**nbeas grege. i. sortio et aggre-
gatiōe **M**erari. i. assortiari **P**er. x. d. n. **I**sta littera itaz
lecta est quodāmodo p̄lo oīm predictorū spāliter huius
qđ per oblationē hui⁹ sacrificiū impetrare intendimus.
Et est snia ista. qz sancti tui dñe quorū commemoratio iam
acta est. q nobis ritū et formā h⁹ sacri⁹i tradiderūt et re-
liquerūt. **I**p̄m qz offerēdo et sumēdo gratiā p̄secuti sunt
sic et nos meritis et precib⁹ eorū tua solita p̄tectōe muniri
cōfidim⁹. **P**ecirco illis p nobis sic intercedētib⁹ rogam⁹
p̄fidēter. qm̄s tu de⁹ pater p. x. d. n. idē sacrificiū qđ tibi so-
li deo vera adoratiōe impēdim⁹. placat⁹ meritis et inter-
cessionib⁹ sanctorū tuorū approbādo accipias. et gratūte

acceptes. ut hoc sacrificiū. tranquillitatē pacis. liberatōes
ab eterna damnatione. et consortium tuorum sanctorum
omniū nobis obtineat. ¶ Sequitur canon.

Quam oblationē tu deus in omnib?
q̄sum? bene ✠ dictā ascri ✠ ptā ra ✠ tā
ratiōnabilē acceptabilēq; facere digne
ris. ut nobis corpus ⁊ sanguis. fiat di
lectissimi filij tui dñi nostri ihesu cristi
¶ Istud ē scdm caplm scde pris. i. quo peti? magnus et
arduis. scz q̄ ex esca materiali fiat nobis corp⁹ ⁊ sanguis
d. n. i. x. Et est snia ista ¶ de? pater clemētissime nos peti
mus q̄tis hāc oblationē cōsecrare. approbare ⁊ cōfirmare
digneris. i. ratiōnabilē et acceptabilē tibi hostiā vel sacrificiū
um. ita ut ad nrām salutē panis et vini fiat corp⁹ ⁊ san
guis dñi dei nrī ihu xpī dilectissimi filij tui. ¶ Expōit sic
Quā oblatiōz. s. fuitentis nrē Tu deus. s. pater clemētissi
me In oib? . s. cernis quesum? digneris facere. Benedictā
. i. cōsecratā Ascriptā. i. approbatā Ratā. i. firmā Ratiōabi
lē. i. diuine rōni et volūtati cōformē Acceptabilēq; . i. accep
tabile sacrificiū Ut. s. panis et vinuz Nobis. s. ad nrāz sa
lutē Corp⁹ ⁊ sanguis fiat. d. s. i. d. n. i. x. ¶ Dicit notante
sacerdos hic. fiat nobis. ideo. q̄ sacerdos ē solū mīster h?
ineffabilis querēdis. ideo nō in psona ppria loquit. s. in
psona xpī loquēs fiat. Et i hoc cōformat se vbo creatōis
Genes. j. Fiat lux siue sūt lūaria. q̄ eadē potētia requit
in trāsubstātiatōe sicut i resurrectōe ⁊ i trerū creatōe ⁊ in
verbi dei incarnatōe lu. j. Fiat mīl. i. fm verbū tuū Cōue
niēs. n. ē imo oportz q̄ hec trāsubstātiatio fiat p vba trā
scū fēctia. idō nō dr q̄ panis sit corp⁹ xpī. s. bene dr. pa
nis fiat corp⁹ xpī. ideo bñ ponit. fiat. ¶ Circa qd notatū
q̄ sacerdos h facit. v. cruces. tres sup panē ⁊ calices in p
qñ dr Bndic. ascri. ratē. duas. vnā sup panē qñ dr corp⁹

reliquā super calicem. quādo dicit sanguis. Et represen-
tans nobis venditionē iude. que fuit maledicta. pscripta
irrita. iniqua et detestabilis. Ideo dicit sacerdos. Sed tu
deus hanc oblationē digneris facere benedictā. pro qua
nos in celestib⁹ benedicas. Judas deletus est de libro vi-
uentiū. et cum iustis non est scriptus. Ascripta^z. pro qua
nos inter electos ascribas. Judas se laqueo suspendit. et
episcopatū ei⁹ accepit alter. X atam. per quā ratum 7 cer-
tum sit noscere salutis pmissum. Judas exiit p⁹demnat⁹
et oratio ei⁹ facta est in peccatū. X atōabile per quā rati-
onabile fiat nostre seruitutis obsequiū. Judas reddit ma-
lum pro bonis. et odiū pro dilectione retribuit. Accepta-
bilem^{qz} per quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie q^{uod} pateret accepit panē in
sanctas ac venerabiles man⁹ suas ele-
uatis oculis in celum ad te deū patrē
sūū omnipotentē. tibi gratias agēs. be-
nedi^{xit}. fregit et dedit discipulis su-
is dicens. Accipite et māducate ex hoc
omnes. Hoc est enim corpus meum.
¶ **Ista est tertia pars principalis canonis i qua ponun-**
tur verba consecrationē efficiencia et finaliter perficien-
tia. Et diuidit in duo capitula In primo introducūtur
verba consecratōis cristi. et illud representat q^{uod} domin⁹
noster hiesus cristi⁹ in cena fecit. quā particulaz alexāder
primus sic ordinasse dicit. et addidisse s^{ecundum} formā aposto-
lorum et euāgelistarū sic derelictā. ¶ Et est sentētia ista
¶ **Opater clemētissime. dñs noster hiesus cristus filius tu⁹**
proxima die precedente passionē suam. hora cene accepit
panem. i venerabiles manus suas. et eleuādo oculos su-
os in celū ad te deū patrem suū. i omnipotentē et grās

a jendo benedixit dicens Hoc est em corpus meū. in corp
pus suum transsubstantiādo. Et fregit et dedit discipul
suis dicens Accipite ⁊ manducate ex hoc omēs. ¶ Et ex
ponitur sic. Qui scz domin⁹ noster hiesus cristus Pridie
.i. precedēti die. q̄ pateret Accipit panem scz non oscrea
tum In sanctas. i. sanctificatas Ac venerabiles. i. hono
randas manus suas Eleuatis oculis sursum scz p̄m hu
manitatē Oculis scz tam mentis q̄ corp⁹ oris In celum. i.
uersus celum Ad te deū patrem suū scz p̄m diuinitatem.
omipotentē Agens. i. referēs Tibi gratias. i. gratiarū
actiones Benedixit. i. oscreauit Fregit scz speciez panis.
Et dedit. i. porrexit discipulis suis dicēs. Accipite scz p̄
dem Et manducate. i. comedite scz per caritatem. ex hoc
omnes. ¶ Circa quod notandū q̄ ecclesia i die cene spe
cialiter addit illam particulā. qui pridie q̄ pateretur. pro
nostra oīm salute. quod est hodie ad singulārē reueren
tiam hui⁹ diei. eo q̄ ista die hoc venerabilissimū sacra
mentū sit institutū. in qua die desideratissimū est institui
tū conuiuiū. p̄m q̄ dominus dixit Desiderio desiderauī
hoc pasca manducare uobiscū anteq̄ pati ar Luce. xxi.
¶ Sequit Accipit panem i sanctas ac venerabiles ma
nus suas In quo denotat. q̄ hoc sacramentū non nisi
in diuinis manib⁹ non viciatis sed oscreatis. debet reue
renter et venerabiliter tractari. Ex quo statim habet q̄
solum sacerdos habet hoc sacramentū conficere. ¶ Ubi
sciendū q̄ quatuor requirunt ad conficiendū eucaristiā
vnde x̄lus Verbū materies intētio sensus et ordo. Cōue
niant xpi ut corp⁹ conficiat Primo verbū. i. forma ver
borū que ista est. Hoc est em corp⁹ meū. Istis verbis nō
platis nō est ibi sacramētū. Et si em non de subā forme ver
borū est. tū de bene esse ei⁹. Cetera verba scz qui pridie ⁊c.
addita sunt ex reuelatōe spūs sancti. ideo sine necessitate
nullo mō obmitti debēt Secūdo requirit puritas materie
q̄ de tritico puro debet esse hostia. q̄ dñs grano frumētū

se cōparauit **T**ertio intentio p̄ficiētis. q̄ sacerdos intē
dat sp̄cialiter p̄ficere **I**ntentio em̄ semper est necessaria
vel actualis vel habitualis. **E**t ḡnāliter debet habere
intentionē illam. q̄ velit conficere p̄m institutionē eccl̄ie
que p̄ utilitate vel necessitate ḡnāliter vel p̄ticulariter cō
ficere instituit. **E**t p̄pter hoc si quis ex ludibrio vl̄ stultici
cia proferret verba p̄secratiōis. super totū panem in foro
et totum vinū in cellario. nō conficit. quāuis ipse etiā ha
buit intentionē p̄secrādi. ut quibusdā placet. quāq̄ qdā
tenent oppositū de patet i dubijs misse. **S**equit̄ **E**le
uatis oculis in celū 7c. **C**ristus in arduis agēdis semper
eleuauit oculos in celū ut i resuscitatōe lazari ioh. 11. **I**n
sermone quā fecit post cenā ioh. 13. **I**ta quoq̄ i ista hu
ius sacratissimi sacenti institutionē fecit. et quāuis de hoc
hic euāgeliste mentionē minus faciāt. credit̄ tñ ab eccl̄a
obseruari ex reuelatōe sp̄s sancti. **Q**uādo sacerdos dicit
hec verba. tollit panem de ara et recipit ad manus. 7 dñ
sic recipit. adhuc ibi nō est corpus xp̄i. sed a p̄mo in vlti
mo instanti prolatis illorū verborū. **N**oc est em̄ corp̄ me
um. desinit esse panis. et incipit esse verum corpus xp̄i. **E**t
ergo diligēter sacerdos caueat. q̄ panem nō consecratū
nō nimis eleuet. nec aliquod signū adoratiōis exhibeat
sed in omnib⁹ panem occultū teneat. ne populus circū
stans adoret et ydolatriā cōmittat. **S**equit̄ **B**enedix
it. **N**ic sit crux sup̄ panem. non q̄ cristus benedicēdo pa
nem fecit crucem. **S**ed sit crux ad panem conuertendū
in corpus cristi. qui pro nobis immolatus est in cruce.
Sequitur **F**regit scilicet formaz et sp̄ciem panis. **E**t
notandum q̄ omnia verba que significāt corruptionez
vel atteritionem. et predicantur de eucharistia. referuntur
ad illas species quas vides. et non ad corpus cristi. sicut
masticatur. frangitur. atteritur. diuiditur. **S**equitur.
Dedit scilicet corpus suū **Q**uale autem. **I**nnocenti⁹ re
sponder. **E**go dominica sacramēta magis veneranda

¶ Dissentenda profiteor. simplicitas fidei sufficit si dicat.
q̄ tale dedit quale voluit. Dedit et iude vt inquit Bern-
hardus noster. De vna mensa comedūt petrus et iudas
sed diuersimode vnus ad salutē alter ad damnationē.
¶ Sequit̄ Accipite et māducate. i. accipite cū deuotōe ⁊
manducate cū veneratōe. Sequit̄ Et hoc omnes. Hoc
nullus euangelistarū addidit de corpore. sed de sangui-
ne bene dicit. bibite ex hoc omēs. et creditur ab apostolis
esse additū. Et dicit notanter ex hoc. quid hoc represen-
tat queri potest. vel quid demonstrat. an species vel panes
vel corpus cristi. Regula est cōmunis sacre scripture. q̄
frequēter in ea videtur agi de vno. quod tñ agitur de di-
ueris. vt est illud. Benedixit. fregit et dedit. benedixit pa-
nem. fregit formā seu specie panis. dedit corpus. Eodem
modo cū dixit. māducate ex hoc omēs. Hoc. p̄nōmē hoc
ostendit integrū corpus. et illa prepositio ex innuit formā
diuisam. vt sic sensus. Cōmedite corpus meū sub forma
diuisum. Nam sola forma p̄ partes diuidit et totū corp⁹
manducat. ¶ Sequit̄ hoc est cū corpus meū. Quāuis
multe sunt opiniones de hoc p̄nōmie demonstratio hoc.
que tñ mihi videt̄ esse cōmunior hic recitatur In ista ora-
tione. Hoc est corpus meū. per hoc demonstrat̄ corp⁹ cri-
sti. non pro isto tpe quo profer̄ hoc pronomen hoc. sed p̄
isto tpe in quo cōplere prolata est tota oratio Et hoc de-
clarat̄ sic Sicut se habet sillaba ad dictionē. sic se habet
dictio ad orationē. Sed sillaba nō causat aliquē sensum
nisi dictione totaliter prolata. sic silliter et oratio. Et sicut
oratio nō causat sensum perfectū nisi sic totaliter finita
et prolata. ita ista nō est vera Hoc est corpus meum. nisi
oratione totaliter plata. Et petrus comestor dicit q̄ cū
totum est dictū. totum est factū Et certissime credendum
est. q̄ cū ista verba proferunt ⁊ prolata sunt. cū intentōe
coniūcti a sacerdote. et sup̄ materia debitam. q̄ panis
in corpus cristi conuertit̄ ex pacto et p̄misso diuino. q̄

utiq; magnū et eximīū est miraculū. q̄ tantam vim ver-
bis deus tribuit et sacerdoti conficiēti Illa verba sic ex-
ponunt Hoc est. i. existit in veritate. Corpus meū quod p
vobis tradet Sicut ergo corpus cristi vere tradebat ita
vere demonstrat Ideo et dixit Caro mea vere est cibus
¶ Item volēs eleuare inclinat se et significat q̄ cristus
humiliavit se p nobis faciens obediēs patri vsq; ad mor-
tem. et tunc eleuat. In ista eleuatiōe morose retrahit cor-
pus cristi. ad designandū q̄ crist⁹ de sursum super altare
in manus sacerdotis aduenit. quāuis tamen dextrā pa-
tris non reliquit.

Simili modo posteaq̄ cenatū est. ac-
cipiens et hūc preclarū calicē in sanc-
tas ac venerabiles man⁹ suas. Itēz ti-
bi gratias agēs bene ¶ Dixit. Dedit di-
scipulis suis dicens Accipite et bibite
ex eo omēs. ¶ Sic est enim calix sangui-
nis mei noui et eterni testamēti. misse-
riū fidei. qui pro vobis et p multis. ef-
fundetur in remissionē peccatorum

¶ Capitulū secundū tertie partis principalis ipsi⁹ cano-
nis. in qua ponunt verba efficiētia consecratioz sangui-
nis cristi. Unde dicit. Simili mō. quasi diceret. sicut caro
cristi sub forma panis a cristo. consecrata est. ⁊ omnib⁹
discipulis ad manducandū data. Simili mō. i. eodez mō
vinū corporale Posteaq̄ cenatū est. i. celebrata cena. i. est
agni pascalis. scz dñs hieus Accipies et hunc preclarū
calicē. i. vinū in pelaro calice. In sancta. i. sanctificatas
et venerabiles manus suas Item. i. iterū Tibi deo scilicet
patri oipotenti Grās. i. gratiarū accōes Agēs. i. referēs

Benedixit. i. consecrauit virtute diuina **D**edit. i. distribu
it discipulis suis dicēs **A**ccipite et bibite ex eo oēs **E**nim
pro q^o **H**ic est calix sanguis mei. i. calix continēs sangui
nem meū. s. qui est confirmatio pmissionis **N**oui et eter
ni testamēti **M**ysteriū. i. oeculū sacramentū. fidei **Q**ui. s.
sanguis **E**ffundetur pro vobis. s. discipulis meis **E**t pro
multis. s. in me credentib⁹ **I**n remissionē peccato⁹ et ad
delendū crimina. **I**bi sciendū q^o crist⁹ calicē recepit re
uerenter. **B**enedixit trās substantialiādo eum realiter. **D**e
dit discipulis suis largiter **E**t postea quid esset qd dedit
exposuit veraciter. **D**icit ergo text⁹ **S**imili mō. postq^o ce
nauit xp⁹ et corp⁹ suū dedit discipulis. tūc accipies et hūc
preclarū calicem. i. vinum et aquā in calice. **N**am hic cō
tinens ponit^r pro contēto. scz calix pro vino. in scās ma
nus. que firmauerūt celos et destruxerūt hoies vt ait iob.
Ac venerabiles manus suas. que ab oī creatura debent
venerari. eo q^o ab eis oīa benedicunt^r vt a summo ponti
fice **I**tem. i. psequēter. gratias agens tibi patri suo. p hu
mani generis redemptionē. que per sanguinē suū i era
stino effundendū erat futura **B**enedixit. i. vinum et aquā
in suū sanguinē conuertit. **D**edit discipulis suis largi
ter et gratiole dicēs **A**ccipite et bibite ex eo omēs humili
ter et deuote. fideliter et viruose. **Q**uā autē separatim fit cō
secratio corporis et sanguinis cristi. cum tū ex parte con
tenti sit tū vnum et idem sacramentū. fit ideo. ad deno
tandū q^o sanguis cristi in passione separatus fuit a cor
pore. **N**am primo sanguis subtilis et intercutaneus per
sanguineū sudorem effusus fuit **S**ecundo sanguis ma
gis grossus etiam intercutane⁹ per flagellationē extrac
tus fuit. **T**ercio sanguis capitis p spinee corone impres
sionem **Q**uarto sanguis nervorū affluxit per clauorū
infrionem. **Q**uinto sanguis alens cor et vitam per lan
cee translationē **E**t sic totus sanguis cristi in passiōe ex
tract⁹ et separatus fuit a corpore cristi **I**deo in memoriā

istius fit separati consecratio corporis et sanguis cristi.
¶ Quamq̃ dixi hic esse sub specie panis et vini vnus sa-
cramentū ratione contenti. possunt tñ dici diuersa sacra-
menta. ratione specierū continentū. Unde cum dicit in
complendis. Profutiant nobis sacra^{ta} 7c. Vbi fit relatio
ad continentia siue significatia. Sed cum dicit in singu-
lari. Et hoc tñ sacramentū 7c. fit relatio ad contentū
et significatū. **¶** Dicit in verbis premis. Accipiens et
hunc preclarū calicem. Hic sacerdos fateatur eundem esse
quē cristus accepit manus suas. hunc et eundē intelli-
gendū esse non idēpitare metalli. sed representatōe nātie
rī. continentē eandem materiā sacramētī scz vinū de ge-
minine vitis. **¶** Subiungit. Hic est calix sanguinis mei
hec verba sacerdos pferre debet cum intentōe consitiēdi
sanguinē. Et ponit hic methaphorice continēs pro con-
tento. Et est sententia. Hic est calix sanguis mei. i. ille est san-
guis meus. per modū poculi salutiferi ministrat. **¶** Ver-
ba quidē ad consecrationē calicis et sanguis cristi prinē-
tia s̄m albertū ista sufficere vident. Hic est calix sangui-
nis mei. Sed. s. thomas vult. q̃ hoc totū. Hic est calix san-
guis mei noui et eterni testamēti mysteriū fidei. qui p vo-
bis et p multis effundetur in remissionē peccatorū. sit de
forma sanguis cristi. Et illa opio cōter tenet et videtur
rōnabilior. Ideo calix nō debet añ leuari nisi totū dicat
vsqz ibi. Nec quotiescūqz feceritis. Dicit itaqz sacerdos.
Hic ē calix sanguis mei. quasi idē et vnū sit cū xpo. 7 me-
rito. Si. n. cōicantes vnū sunt cū xpo. sicut ipse dixit. Qui
māducat meā carnē. et bibit meū sanguinē in me manet
et ego i eo ioh. vj. Multo ampli⁹ sacerdotes p̄ficiētes 7
distribuentes cristo vniunt. Et q̃ hoc faciunt. dicunt et
confutunt. sicut cristi⁹ dixit. fecit et consecit. si salti cū pura
et recta intentiōe hoc fecerint. Quēadmodū legimus de
quodā fratre ordinis nri cisterciens̄ mōasterij vualzen̄.
Qui habuit singularē gratiā i missa. vt et verbis inten-

ccij

deret et signis et factis que gerunt et proferunt in misse
offitio. cui ex hoc datus est horum plenior intellectus. Cui enim
in actu consecrationis verba de forma consecrationis pfer-
ret. aliquoties occurrit illi in mente cogitatio dei sibi con-
gaudendo. **E**cce nunc vnus es cum cristo. cristus in te. et tu
in illo. Affectus quoque mentis orabat. Proficiat domine hiesu
criste. gratia in me per veram fide et caritate. et hanc bea-
tificam vnitatem. ut indiuisus semper in te maneas et omnes
lapsus fugias mortalis culpe. et pericula euadens presen-
tis vite. iudicium et penam tehenne. Cui non defuit diuina con-
solatio. Alium est enim illi. quod missam celebraret et cum ad ea-
dem verba veniret cogitatumque eundem replicaret. ecce vi-
det se totum in hostia. et totum cristum in se. ita mirabiliter ut
duo corpora diuersis speciebus et lineamentis corporalibus.
distincta. eundem tamen locum occuparent. tam in proprio sa-
cerdotis corpore quam in hostia salutari. **N**ec potuit ille fra-
ter et deuotus sacerdos. in omnibus creaturis huius vnio-
nis dignum habere exemplum. nec sufficiens documentum. cum
non tantum suis precariis fratribus interloquendum referret. nisi
ferum ignitum. Modum itaque expressit in eo. Proprium ca-
lorem et vigorem habet ignis. hec tamen ferro communicat. fer-
rum vero habet propriam figuram et magnitudinem. que si
militer igni non negat. Sic in ista visione duorum corporum
vnus locus et duplex effigies apparebat. **I**n qua christus ostē-
dere voluit quomodo esset vnus in actu consecrationis cum sacer-
dote. ¶ Sequitur Nouum et eternum testamentum. Nouum dicitur re-
spectu veteris testamenti. Eternum vero. id est perpetuum a parte
post. quia eternaliter durabit et non reuocabitur. ¶ Sequitur
Mysterium fidei. id est sacramentum secretum fidei. quod potest refer-
ri ad passionem et mortem christi. que fuit sanctissimum sacra-
mentum sub figura veteris testamenti absconditum. et fide an-
tiquorum patrum recognitum. eamque mysterium regalis et ge-
neralis redemptionis nature humane. ¶ Sequitur Qui pro
vobis et multis effundetur in remissionem peccatorum. **G**losa

pro vobis presentibus et pro multis futuris effundetur. **¶** Sequitur in remissione peccatorum. quo ad culpam atque penam quod crucis passio sit sufficiens remedium ad remissionem peccatorum. **¶** In die parasceves unum singulare agit hic memoratu dignum. Nam tunc in officio hostia consecrata in vinum non consecratur mittitur. Hoc fit ideo. quia ista die Christus totus immeritus erat in aqua tribulationis. ut figuratum fuit iohanne. 1. 10. quia Christus in die pasceves totaliter in suo sanguine est madefactus. **Hec quotienscumque feceritis in mei memoriam facietis.**

¶ Et exponit sic **Hec. i.** hanc hostiam Quotienscumque. Sobtulueritis Feceritis. i. consecraueritis et manducaueritis In mei memoriam facietis. t. mortis et passionis memoriam habeatis **Hec** verba originaliter habent **Lu. xxiij.** Et secundum rationale hec clausula tam consecrationem corporis quam sanguinis respicit Et ideo post depositum calicem debet dici.

Unde et memores domine nos tui serui sed et plebs tua sita christi filii tui domini dei nostri bene passionis. nemini et ab inferis resurrexeritis. sed et in celos gloriose ascensionis offerimus preclare maiestati tue. de tuis donis ac datis. hostiam puram. hostiam sanam. hostiam immaculatam. panem sanctum vite eterne. et calicem salutis perpetue.

¶ Hec est quarta principalis totius canonis. in qua prout facta est et posita oblatorum consecratio. nunc fit consecratorum commemoratio. Et diuiditur ista pars in tria capitula **Primum vero**
cc iij

subdiuidit i tres pteulas. In primo ad mēoriā reuocat
xpi passionē et ei⁹ resurrectionē. p quib⁹ donis gratuitis
offerre se vt hostiā purā rē. **A**rā sic cōstruit. Unde o dñe
nos serui tui. i. nos sacerdotes. Sed et plebs tua scā. i. po
pulus cristian⁹ tua passiōe sanctificat⁹. s. ex nte mēores
eiusdē xpi filij tui. dñi dei nrī tam bte passiōis. s. que nos
bificat. **A**ccnō. i. etiā Resurrectōis ab inferis. i. a mortu
is. Sed et i celos gl'ose ascensōis offerim⁹. i. immolam⁹
Preclare maiestati tue. i. p ceteris tue clare potētie. **D**etu
is donis. s. gratuitis. **A**c datis. i. collatis. s. nobis. **H**ostiā
purā. i. purificantē. atq; ab omī peccato originali immunē
Hostiā sanctā. i. sanctificantē. s. ab oī peccato criminali. **H**osti
am immaculatā. i. sine macula pccī venialis. **E**t panem
scm. s. ex nte viaticū et datorē vite etne. **E**t calicē salutis
perpetue. i. inebriatē et letificatē. nos perpetue i gl'a sem
piterna. ¶ **G**nia ē hec. **E**t quo oblatio h⁹ sacrificij fieri
debet i filij tui mēoriā. et ei⁹ mortis et passiōis. **N**os sacer
dotes sui dei et tota eccl'ia tua sar eta mēorantes tam e⁹
beatā passiōē q̄ ab inferis resurrectionē. et gl'iosaz ascē
sionē. offerim⁹ tibi. de tuis donis gratuitis hostiā purā.
¶ **D**icit quidē sacerdos. **U**nde et mēores. qz ipse dñs no
bis pceperat vt hoc i sui mēoriā facerem⁹. **E**cce tria cō
mēorando nobis pponit eccl'a scz tam beatā passiōē. nec
nō ab inferis resurrectōē. sed et i celos gl'iosaz ascensionē.
quorū primū vulnerat caritatē. Scd⁹ scz resurrectio. cor
roborat fidē. Tertiū. i. ascēsiō. letificat spem. **Q**uid. n. i no
bis magis caritatē accēdit. q̄ qz pmo illo suo nō pcepit
deus sed p nobis oib⁹ tradidit illū. **Q**uid magis i nobis
fidē affirmat. q̄ qz xps resurrexit a mortuis primitie dor
mientiu. **Q**uid i nobis magis ampliat spem. q̄ qz crist⁹
ascendēs i altū. captiuā duxit. captiuitatē dedit dona ho
minibus. vt vbi ipse ē. illic et minister ei⁹ sit. **H**ec innocenti⁹
¶ **C**irca xba text⁹ vltari⁹ ē notandū vbi dicitur. **N**os serui
tui rē. i. sacerdotes. qz ad lrāz hic loquit⁹ de mīstris eccl'e.

successorib⁹ ap^lorū. ut sunt sacerdotes. inter quos 7 ep^os in
p^rimitia ecclⁱa non erat dⁱa. Unde 7 sacerdotes m^eiores esse
debēt. q^z ipsi celebrātes missaz et sacrificiū illud exl^ec^tissimū
offerētes. nō debēt ignorare se hoc sacrificiū laudis i m^eoriā
mortis et passiōis xpⁱi offerre. 7 a m^eoria sua eā nunq^z exclu
dere. sed eā sp^z tanq^z p^rntē p^re oculis h^re. ¶ Et subdit B^z et
plebs. r. s. i. pplⁱus cristian⁹ etiā m^eor esse debet t^re passiōis. q^z
nō solū crist⁹ p^r sacerdotib⁹. verū etiā p^r tota plebe. ne periret
passus est et mortu⁹. iccirco et tota plebs h⁹ amare passiōis
m^eor esse debet. Nec plebs sancta d^r. q^z ex fide et baptismo
secificata ē. et hec plebs vna cū sacerdote offert. ¶ Et g^o sacer
dos d^r. Nos fui. Sed et plebs. r. s. offerim⁹. q^z q^o sacerdotes
agūnt mⁱsterio. pplⁱus agit voto. ¶ Et subdit X^pi. f. t. d. d. n.
Filiū dei vocat d^m deū nr^m. q^z eadē int^ectōe 7 deuotōe a no
bis ē colend⁹. quia de⁹ pater. q^z cōsubālis et coetern⁹ est deo
patri. nō alter f^r idē de⁹ noster. et oī^m sicut ipse docet loquē
ap^lis dicēs Creditis i deū et i me credite. deū se i hoc cōf^es
tās ut ait. b. aug⁹. ¶ Subiūgit Offerim⁹ p^rela. ma. r. Maies
tas dei d^r p^relara. q^zsi p^re alijs clara. Si. n. iussu florebit sicut
sol in regno p^ris eterni. q^zto magis diuina maiestas refulget
¶ Sequit^r De tuis. do. ac. da. S^zm innocētiū exponitur sic
Nos offerim⁹ tibi de tu. do. i. de frugib⁹ segetū q^ztū ad pa
nē. qui uersus ē in carnē et corp⁹ xpⁱi. De da. i. fructib⁹ ar
borū q^ztū ad vinū. q^o est p^rsecratū in sanguīe. de his inq^z et
illis offerim⁹ Hosti. pu. r. c. purā q^ztū q^o cogitatōz Sanctā
q^ztū ad locutōz. Immac^latā q^ztū ad opatōz. Debz em⁹ esse
offerēs purā h^zis cogitatōz. scāz locutōz. 7 immac^latā opa
tiōz. ¶ Sequit^r Pa. s. vi. eter. q^z est viaticū hic nos sustētans et
postea ducēs ad eternā patriā. ¶ Et ca. sa. ppe. in quo ē po
tus inebriās nos et letificās ppetue ¶ Et etiā x^ps hostia pu
ra. electos suos a p^retis purificans. Hostia scā. electos suos
secificās Hostia immac^lata. mac^las nrās purgās ¶ Pa
nis sanc. vi. eter. hoīes et angelos reficiens. Calix salu. ppe. i.
ex calice sui sanguis inebriās et pfundēs. ¶ Et notandū q^z

sup eucaristiā psecratā plēissime fūit quīq; cruce. **N**ō ad eucaristiā psecrandā. sed poti⁹ ad dñice passiōis mēoriā habendā. **N**ā quātū ad ordinē eucaristie psecrāde caplm illō sez Qui p dñe q̄ pa. i fine cāonis subiri debuisset quāq; i eo psecratio psumat. Sed qm̄ impediūisset ordinē hīstorie recolende. qz quicqd fuit gestū i medio vl pīcipio recolit i fine. **E**cclia pūde ordiauit. vt ordinē fuaret hīstorie. qre ⁊ vba psecratiois cāonis ibidē collocauit vt tam littere q̄ hīstorie suis ordo seruetur.

Supra que p̄pitio ac serēo vultu respicere digneris. ⁊ accepta hrē sicuti accepta hrē dignat⁹ es. mūera pueri tui iusti abel. ⁊ sacrificiū p̄iarche nrī a abrahe. et qd tibi optulit summ⁹ sacerdos tu⁹ melchisedech sanctum sacrificiū immaculatam hostiam

Ista est scda p̄tula primi capituli quarte p̄tis. in qua illa psecrata et oblata in figuris mēorant. et peti⁹ vt diuino vultu benigni⁹ respiciant a deo et acceptent. **E**t construit lēa sic. **S**upra que. s. dona ⁊ data. s. o de⁹ Digneris respicere p̄pitio vultu. i. placido fatie **A**c sereno. i. illuato **E**t digneris hrē accepta. i. grata. s. q̄tū ad offerentē **S**icut dignat⁹ es hrē accepta. i. grata **M**ūera. i. oblatōes **P**ueri. i. fii tui iusti abel sic dicti **E**t sacrificiū. i. holocaustū **A**brahe nrī patriarche. i. sancti p̄tis **E**t quod. s. sacrificiū **S**umm⁹. i. suprem⁹ sacerdos tu⁹ **M**elchisedech sic dict⁹. **O**ptulit tibi scm̄ sacrificiū et immaculatā hostiā. **O**mnia hrē **D**e⁹ pater elemētissime. nos peti⁹ vt dignerie respicere p̄pit⁹ placida fatie super hec dona et data. i. sup corpus et sanguinem xpī fili tui. habendo ea grata et accepta. sicut grata et accepta

dignatus es habere munera iusti abel. ⁊ sacrificia sancti
abrahe patriarche. et melchisedech summi tui sacerdotis.
Notandū q̄ abel dicit̄ puer. tam a pueritia q̄ a purita
te. Juxta illud ysa. 62. Ecce puer meus dilect⁹ quem ele
gi. posui sup̄ eum spiritū meum. Abraham dicit̄ patriarch
cha. non t̄m israhelitice plebis. sed et populi cristiani. Il
lius per carnē. istius vero per fidem. Melchisedech ut d̄r
genef. xiiij. optulit panem et vinū in sacrificiū. reddendo
gratias deo de victoria abrahe i ipso figuratū. Dicitur
summ⁹ sacerdos. q̄ erat sacerdos dei altissimi. Cui⁹ sacri
ficiū erat acceptū deo valde. Ideo subiungit̄ sanctuz
et immaculatū sacrificiū. Et illa verba addidit leo papa
prim⁹. Et possunt ita referri ad sacrificiū melchisedech.
quod dicitur sanctum et immaculatū. propter sacrificiū
eucharistie in ipso figuratū. ¶ Sequitur tertius.

Supplices te rogam⁹. omnipotēs de
us. iube her perferri per man⁹ sancti
angeli tui in sublime altare tuū. i cō
spectu diuine maiestatis tue. ut quot
quot ex hac altaris p̄icipatiōe. sacro
sanctū filij tui ros⁹ ⁊ pus ⁊ san⁹ guinē
sumpserim⁹. omni bene⁹ ⁊ diuinitate cele
sti ⁊ gratia repleamur. Per eundē cri
stum dominū nostrum.

¶ Ista est tertia p̄icula primi capituli quarte p̄tis ca
nonis. in qua petit̄ effectus huius sacramēti. qui est diu
ne gratie infusio. Exponit̄ sic littera. **D**onipotens deus
nos supplices. i. hūiles et deuoti. **R**ogam⁹. i. deprecamur
te. **I**ube. i. fac scz hec vota tua. **P**erferri. i. representari. **P**er
manus. i. ministeriū. **S**ancti angeli tui scz assistētis. **I**n

sublime altare tuū. i. in totā curiam celestē **I**n conspectu
diuine maiestatis tue. i. glorie tue **U**t quotquot. i. quoti-
enscunq; nos fideles tui **S**umpserim? sacrosanctū. i. san-
ctum corpus et sanguinē filij tui. **E**t hac participatōe. i.
cōmuniōe altaris. repleamur omni benedictōe et gratia
celesti **P**er eundē cristum dominū nostrū **S**ententia est.
Omnipotēs deus. hūiliter te deprecamur. iube nostra
vota et nostras orōes. per ministeriū sanctorū angelorū
perferri i cōspectu tue diuine maiestatis. vt omēs ex hac
participatōe altaris. gratia et celesti benedictōe replea-
mur. **V**ic sacerdos deuote inclinatur. **E**t orat cancellatis
manib? ante pectus **E**t significat qd ihūs morti appro-
pinquās incepit deprimere oculos. et pallefcere et nigres-
cere. **N**ec habens vbi caput suū miseris fessum. et spinea
corona. et sanguine in crinib? capitis congelato grana-
tum inclinaret. nisi sup pectus suum. offerēs se ipm patri
pro peccatorib?. **I** **D**icit notanter **I**ube hec. i. corp? xpi
mistici. quod est ecclesia militās. fm alexandri de haliis
Perferri. i. assortari **I**n sublime altare tuū. i. in eccl? az tri-
umphantē. que altare dicit? iuxta illud leui. **I**gnis in al-
tari meo semp ardebit **E**t hoc p manus sancti āgeli tui
et per virtutē et opationē cri?i filij tui. qui est magni cō-
silij angelus ysa. iij. **D**einde cōcludit **P**er x. d. n. **U**bi nō
respondet. amen. qz credit? ab āngelis responderi.

Memēto etiā dñe famulorū famularū
qz iuarū. **M.** et. **M.** q nos pesserūt cū
signo fidei et dormiūt i somno uacis.
Ips et oib? in xpo quiescētib? locuz
refrigerij lucis et pacis vt indulgeas de-
precamur. **P**er eundē. x. d. n. amen.

I **H**ec ē quita ps pncipalis toti? canonis. i. qua orat? p
refrigerio et glia mortuorū **E**t pstruit lra sic **E**tia o dñe

Memento .i. misere **S**amulor qz .i. et **S**amular tuarū .i.
oīm tuorū fidelīū et eorū qui p̄cesserūt nos. **C**ū signo .i. ca
ractere **F**idei .i. baptismatis **E**t dormiūt .i. requiescūt ī som
no pacis **A**d dñe nos deprecamur .i. peti⁹ **U**t indulgeat .i.
tribuere digneris **I**plis .s. p quib⁹ hic oram⁹ **E**t oīb⁹ des
cētib⁹ in xpo .i. qui ī inde catholica decesserūt **L**ocū refri
gerij .i. gaudij **L**ucis .i. gl̄e ⁊ pacis eterne **A**nīa ē hec **D**i
potes deus nos etiā rogā⁹ et peti⁹ te suppliciter. vt mise
rādo recorderis. samulorū samularūqz tuarū fidelīū. q̄ euz
signo fidei obdormierūt ī somno pacis. **E**t peti⁹ vt istis ⁊
omīb⁹ fidelib⁹ defunctis in xpo. locū indulgētie. locū lū
cis et locū refrigerij et pacis ppetue largiaris. p eundē. x.
d. n. **I** **D**icī⁹ notāter. etiā. q. d. **M**ēoria vinorū deuote ob
seruari⁹ **N**unc etiā et mēoriaz defunctorū habeam⁹. in x̄
illud. b. augustinū **N**ō sunt pretermittēde supplicatōes p
spiritib⁹ mortuorū. et qz aliqui desunt amici. parētes. cog
nati. qui supplicatōes p eis effunderēt. ergo ⁊ pia mater
.i. tota eccl̄a. oēs defunctos sub gñali mēoratiōe suscipit
tacitisqz eis noīb⁹ exhibet mēoratiōes. **S**ed noīa corū nō
recitēt oraten⁹. sed ī corde mēoriter ⁊ cordeten⁹ sacerdos
reuoluat. **P**rohibitū ē. n. ne alie⁹ ī collectis misse. neqz ī ca
none. mētio noīeten⁹ ⁊ oraten⁹ publice fiat. q̄ p se vel suis
missaz ppat. ne ex hoc p̄sumptio auaritie laēdotē fallat.
Mobis quoqz p̄iōrib⁹ famlis tuis de
mīltitudīe miseratiōnū tuarū spantib⁹
plē aliq̄ ⁊ solietatē dōare digneris cū
tuis sanctis aplis ⁊ martirib⁹ **I**n **I**o
hanne steffano mathia barnaba ig
natio alexandro marcellino petro se
liritate ppetua agatha iulia agna ce
lia anastasia. **E**t ī omīb⁹ suis tuis.

intra quorū nos consortiū, nō estima-
tor meriti, sed venie quesum⁹ largitor
admitte **P**er cristū dominū nostrum,
Per quem hec oīa domīe semp bona
creas, sancti ✠ fias, viui ✠ fias, bene
✠ dicis et prestas nobis. **P**er ip̄ ✠ suz
et cum ip̄ ✠ so, et in ip̄ ✠ so est tibi deo
patri oīpotenti ✠ in unitate spūs san-
cti, omnis honor et gloria. **P**er omīa
secula seculorum amen.

I Capitulū scđm quīte partis principalis ip̄i⁹ cano-
nis, in qua oratio secundario iteratur pro viuis cū cōme-
moratione quorundā sanctorū prius obmissorum. **E**t
construitur sic littera .s. o omnipotens deus, tu digne
ris dare et concedere. **T**obis peccatorib⁹ familiis et fa-
mulabris, i. fidelib⁹ tuis **S**perantib⁹ de multitudine, i. de
immesitate **T**uarū miserationū, i. tue misericordie. **A**li-
quā partem et societate, i. consortiū **C**ū tuis sanctis apo-
stolis et martirib⁹, scz cum **J**ohanne **S**teffano **M**athia
et cum om̄ib⁹ sanctis tuis. **L**argitor nos quesum⁹
Admitte, i. adūge nos **I**ntra consortiū, i. societate **Q**uo-
rum scz sanctorū tuorū **N**on estimator meriti, i. non fm̄
exigentia nostrī meriti **S**ed venie largitor, i. fm̄ exigētiā
misericordie tue, per xpm̄ dominū nostrū **P**er quē scilicet
cristū, seu deus creas, .s. quantū ad substantiā **S**anctifi-
cas, .s. fm̄ causas sacrētales **V**ivificas, restaurādo nobis
vitam spirituale. **B**enedicis, .s. multiplicādo nobis p̄ hec
bona gratie. **E**t prestas, i. cōcedis nobis. **D**ec oīa, .s. dona
semp bona **P**er ipsum, .s. xpm̄, et cum ip̄so, et in ip̄so **E**t

tibi deo patri omnipotenti. et hoc in unitate. scilicet essentie spiritus
sancti. omnis honor et gloria. **Per** omnia secula seculorum. i. eter-
naliter. **Sententia** Omnipotens deus. qui non es estimator me-
riti. sed largitor venie. digneris nos associare sanctis tui-
us. et aliqua parte beatitudinis cum istis sanctis tuis scilicet **Jo-**
hanne **steffano** etc. et cum omnibus sanctis tuis. digneris
nobis peccatoribus de misericordia tua sperantibus dare per
christum dominum nostrum **Per** que hec dona bona creas. san-
ctificas. vivificas. benedixis et prestas nobis. **Per** ipsum et cum
ipso et in ipso est tibi deo patri omnipotenti. i. unitate spiritus
sancti. omnis honor et gloria per omnia secula seculorum. **Tota**
quando dicit **Et** prestas nobis. tunc corporale remouet
de calice. **Et** significat quod velum templi scissum est a summo
usque deorsum. **Tota** quod calix ideo cooperitur corporali. quia san-
guis in calice representat corpus christi in sepulchro positum. sin-
done involutum. **Sed** hostia vel corpus christi non regitur. quia
significat corpus christi positum extra sepulchrum nondum involu-
tum. **Hec** rationale. **Postea** sacerdos alte facit orationes ut po-
pulus respondeat amen. dicens **Per** omnia secula seculorum
Et secundum innocentium designat illud quod christus magna voce cla-
mando emisit spiritum. et quod hic est finis canonis. **Circa** fi-
nem canonis et sequentium breuiter est notandum. quod cruce
circa tertium sacri canonis non solum explicantur eodem modo
quo in libris secularium notentur. **Nemo** tamen ex hoc moueat.
quia quilibet religio et diocesis in his consuetudinem suam ob-
seruat. eo quod homines cruce non sunt de necessitate consecra-
tionis. **Sed** duntaxat hic assignantur. ut inquit doctor sanctis
parte. iij. q. lxxiii. ar. ij. quia sacerdos in celebratione missae uti-
tur cruce signatione. ad exprimendam passionem christi que ad
crucem est determinata. quia si ad consecrationes aliquid ope-
raretur plures post elevationem fiunt. sequeretur quod ante carum
completionem non esset hic perfectum sacramentum quod est hereticum
Cum vero una religio per homines cruce aliter christi passi-
onem preconcepit. aliter nomenque circa aliqua verba canonis

eiusdem cruce et differēter assignat. Itaqz in sequētib⁹
an sumptionē corporis et sanguis cristi aliqne assignā-
tur oratōes apud religioso s. et aliqne apud seculares. cū
hmoī poti⁹ supaddite sint ex deuotōe. q̄ posite ex neitate
obseruat quis suā approbatā consuetudinē ⁊ tū de illo.

Quem⁹ p̄ceptis salutari b⁹
moniti et diuina institutōe
formati audem⁹ dicere. Pa-
ter noster qui es ī celis. san-
ctificetur nomē tuū. **A**dueniat regnū
tuū. **F**iat volūtas tua sicut in celo ⁊ in
terra **P**anez nosterū cottidianū da no-
bis hodie **E**t dimitte nobis debita n̄r.
¶ Post finē canonis sacerdos agit de consecratorū dig-
na perceptōe **E**t diuidit sequēs materia s̄lvr in quinqz
partes **P**rimo premitit dnica oratio. cū eius prefatione.
per quā fideles ad perceptōez hui⁹ sac̄nti disponunt. et
quodāmodo sanctificant. **¶** Oratio dnica habet p̄fa-
tionē v̄l lectionē. que cōst̄it sic. **¶** Quem⁹. s. insimul **N**os
moniti. i. instructi **S**alutarib⁹ p̄ceptis. i. p̄ceptis domi-
nī nostri ihesu xpi. aut saluti feris documētis. **E**t formati. i.
eruditi **D**iuina institutōe. i. ex diuina ordinatōe. qualiter
debem⁹ orare **A**udem⁹ dicere. i. audacter p̄nunciare. do-
minicā oratōez **P**ater noster n̄r. **S**anct⁹ **G**regori⁹ papa
dnicam oratōez sup hostiā in altari decātandā instituit
asserens incongruū esse. vt supra eucaristiā diceret ora-
tio quā seolastic⁹ cōposuerat. et illa obmitteret quā dñs
et magister ipse dictauerat. **E**t cantat apud grecos a to-
to populo. apud nos a solo sacerdote. qui sacrificat i per

sona populi. Et capta est in primis benivolentia. cum dicitur.
pater noster scilicet ratione generalis providentie. Qui es in celis. i.
beatis secundum gloriam. Sequuntur petitiones septem. Sanctificetur
nomen tuum. i. ut sanctum habeatur et glorificetur ab omnibus. et hoc
pertinet ad gloriam dei. Adueniat regnum tuum. i. optamus ut ve-
nire possimus ad vitam eternam. Fiat voluntas tua. si in celis. opta-
mus ut ex tua gratia super faciemus dei voluntatem. et iuste vi-
uamus sicut in celo. i. in beatis. Et in terra. i. terrenis perfici-
atur voluntas tua. Panem nostrum. cotidie da nobis. i. vite necessa-
ria. cotidie tribuere digneris. Quotidianumque. i. quotidie
necessarium. Et dimitte nobis. deus. i. peccata nostra. Sicut et nos di-
mitte. debemus. nobis. quo ad offensam et quantum ad rancorem. et hoc est
necessitatis. licet quantum ad iniuriam et satisfactionem non sit ne-
cessitatis. quod quis se dimittat primo. sed est quidem super ero-
gationis aut precationis. Et ne nos inducatur in temptationem. i. nos ne indu-
ci permittas in temptationem sic quod ab ipso vincamur. Sed. scilicet.
nos a malo. pene et culpe. mundi et carnis. Amen. i. fiat.

Libera nos quantum sumus dominum ab omnibus ma-
lis. preteritis. presentibus et futuris. Et inter-
cedete beata et gloriosa super virgine dei genitri-
ce maria. et beatis apostolis tuis petro et
paulo atque andrea. cum omnibus sanctis tuis da
propter patrem in diebus nostris ut opere mise-
ricordie tue adiuti. et a peccato sumus super li-
beri. et ab omni perturbatione securi.

Hic lectio ponitur embolismus dominice orationis in quo sacerdos
meminit preteritorum malorum. et gravatur pro presens et ti-
met futurum malum. Dicit ergo ut deus nos liberet ab istis ma-
lis in precedenti oratione dominica memoratis. Et exponitur sic

Ad domine quesum? i. rogam? **L**ibera nos. s. homines i. tua
laude exites **A**b omnib? malis. preteritis. pntib? ⁊ futu-
ris sez penalib? super nos non inducēdo sicut sup egipti-
os. ⁊ domitas filios israhel. **E**t intercedēte pro nobis sez
omnib? **B**eata et gloriosa. s. qz plena gratia **S**emp. i. per-
petue **V**irgine dei genitrice **M**aria que amari mare di-
citur. qz ab illo tpe quo simeon prophetavit **E**t tuā ipsi?
animā petra sibi gladius doloris. vsqz ad crisi passiōz
nunq dies preterijt i qua ista verba nō reuolueret ⁊ ipa
amare staret. cogitando qn fiet istud. **E**t beatis ap'lis us-
is **E**t petrus resumit ppter principatū apostolat? **P**au-
lus propter priuilegiū doctrine **A**ndreas propter priuile-
giū amoris crucis **E**t omnib? sanctis tuis qui fuerūt in
ecclesia militāte **D**a propitiū pacem sez pectoris. que i hoc
p'sistit. vt simus ab oī peccato sinceri et liberi. et pacē tē-
poris. qua sum? ab omni p'turbatōe securi. ¶ **N**ota hec
oratio sub silentio dicit **E**t fac illud silentiū sabbatum
in quo corp? dñi in sepulcro quieuit. ¶ **N**ota ista oratō
dicit embolism? i. super excrecētia. eo q nihil in ea petit
quod in precedēti oratione dnica petium nō fuit. nec tñ
superfluit. qz est repetitio septime petitiōis sez **B**ed libera
nos a malo. cū certis superadditis.

Per eundē dominū nostrū hiesuz cri-
stum filiū tuū. qui tecum uiuit et reg-
nat deus i unitate spūs sancti.

¶ **H**ic tertio ponunt verba que pferunt qn fit fractio
specierū hostie **E**t dicit innocenti? q sacerdos frāgit ho-
stiam vt in fractōe panis dominū cognoscam? sicut isti
duo discipuli agnouerūt. quibus dñs in die resurrectiōis
apparuit in emaus. **Q**uo facto alta voce sacerdos dicit.
Per oīa secula seculor. **P**ost subiungit **P**ax ⁊ dñi sit ⁊ sp
vobis ⁊ cum **E**t facit tres cruceos super calicem fm inno.

ad offendendū q̄ virtus trinitatis animaz crucifiri re-
duxit ad carnē. ne dereliqueret animā eius in inferno.
nec carnem ei⁹ daret videre corruptionē. Postea chorus
respondet Et cū spiritu tuo. quasi dicat. Tu nobis paces
optas et eadem pax cū spiritu tuo maneat. q̄m⁹ toto spi-
ritu diuinis mitteris assistas. ⁊ spūali gaudio plen⁹ nas
q̄ eri. ius cū salutaris apostolos. dedit eis potestatem re-
mittendi peccata dicēs Quorum remisistis peccata ⁊c
Hecirco chor⁹ clamat et postulat ab eo remissionē pecca-
torum dicens.

Agnus dei qui tollis peccata mundi
Miserere nobis. Agnus dei qui tol-
lis peccata m̄di. Miserere nobis Ag-
nus dei qui tollis peccata mundi. Do-
na nobis pacem.

Ibi sciendū q̄ agnus dicit̄ ab agnon grece quod est
piū latine q̄ pius et mansuet⁹ est. Et **Bergrus** papa in-
stituit vt añ cōicantes agnus dei a choro decantaretur
INota q̄ cr̄stus quia in ara crucis patrem cognovit
et matrem. patrem per obedientiā. matrem p̄ curam **I**bi
q̄ pius obtulit se pro nobis Et ideo in altaris immola-
tione ter dicit̄ agnus dei. q. d. Agnus dei qui cognouisti
patrē miserere nobis Agnus dei qui cognouisti m̄ matrem
miserere nobis Agnus dei qui redemisti m̄dm dona no-
bis pacem Et dicit̄ notanter. miserere nobis bis. p̄pter
peccatū originale ⁊ actuale. Tercio dicit̄ Dona nobis. i.
ecclesie pacem i aduersitatib⁹ Sed in missis defunctorū.
dicit̄ ter Dona eis requiē. i. liberationē sc̄z primo a pena
sensitiua punit̄e Sc̄do liberatōz a cōsc̄ntia ⁊ verme mor-
dente Tercio ab afflictia dilatione. Post hoc pacis oscu-
lū sacer dos ministris porrigit Et hoc fit propter precep-
dd in

cū apostoli **S**alutate vos inuicē osculo sancto. deus autē
pacis et dilectōis maneat semper cum omnib⁹ nobis **I**n
missa autē pro defunctis non datur pacis osculum. quia
fideles aīe tam non sunt in turbatōne huius mundi. sed
quiescunt in oīo. q̄ dare osculū est pacis et cōcordie sig-
nū **P**ost hoc mittit partē hostie in calicē dicēs illā oratio-
nem sequentem.

Hec sacro sancta cōmixtio corporis ⁊
sanguis dñi nrī hīesu xpī. fiat mihi ⁊
omnib⁹ sumentib⁹ salus mētis ⁊ cor-
poris. et ad vitā eternā p̄merendam
et rapescendam preparatio salutaris
amen

Hec est quarta pars predictōū in qua ponit cōmixti-
ōis specierū oratio **E**t exponit sic. **H**ec sacrosancta cō-
mixtio. i. sancta et sc̄ificata unio Corporis et sanguinis
dñi nrī hīesu xpī. i. specierū panis et vini. sub quib⁹ conti-
netur corp⁹ et sanguis xpī **F**iat mihi. i. sacerdoti **E**t om-
nibus sumentib⁹. i. spūaliter **S**alus mētis. i. aīe et corporis
Et ad vitam eternā p̄merendā et capescendā. i. possi-
dendā **P**reparatio. i. dispositio **S**alutaris. i. salutifera amē
Nota illa oratio debet sane intelligi sc̄z **H**ec sacrosancta
mixtio. qđ vtiqz referendū est ad sp̄s panis ⁊ vini. sub
quib⁹ corp⁹ crīstī continet **C**orp⁹ em xpī nō est sine sanguine
nec sanguis sine corpore. ⁊ ideo nō sit cōmixtio corporis. ⁊ san-
guinis. q̄ idem sibi ipsi nō cōmiscet. sed bene sit mixtio
sp̄rū **M**ixtio em est mixtibilū unio. vt dr. j. de gñatōe.
Domīe ihū xpē fili dei viui. qui ex vo-
lūtate patris cooperāte spūū sancto p

mortē tuā mōm viuificasti. libera me
queso. p hoc sacrosanctū corp⁹ et san-
guinē tuū. et a cūctis iniquitatib⁹ meis
et ab vniuersis malis. ⁊ fac me tuis sy
obedire mādatis. et nunq̃ in ppetuū
a te separi pmittas. Qui uiuis et reg-
nas deus per oīa secula seculorū amē
Corpus ⁊ sanguis dñi nrī ihū xpī fiat
nobis salus mentis ⁊ corp⁹. ⁊ remis-
sio omnium peccatorū in uitam eter-
nam amen

Hec est quinta pars sequentiū canonū. ubi ponuntur
orationes ad perceptionē sacramēti preparātes. In qua
etia petunt scz a peccatis liberatio. preceptorū dei obedi-
tio. et a deo nunq̃ in perpetuū separatio. **N**ota post il-
lam orationē Domine hiesu criste ⁊c. celeriter dñice passi-
onis mēoria habenda est. cū omni deuotiōe et corde cō-
suetis. et p scientia non ficta. Post hoc corpus cristi ⁊ san-
guis sumenda sunt In qua quidem sumptione non ex-
pedit fieri magna mora. Sed sacerdos breuiter et reue-
renter se expediat cōmunicando. propter cordis distrac-
tionem et mentis euagationē. ne irruentes cogitationes
perdant deuotionē. In cuius figura preceptū fuit in le-
ge q agnus pascalis qui figurabat cristū cōmederetur
festinauer. **N**ota sacerdos in quibusdā ecclesijs om-
nes partes hostie sumit. sed in quibusdā vnā partē in
duas diuidit. quas ministris scz diacono et subdiacono
porrigit. et sic cum ministris cōmunicat. Et per hoc inſi

hauat. q̄ cristus post resurrectionē cum discipulis mādu-
cauit. q̄ autē vnā partem accipit. et reliquas ministris
impendit. insinuat. v̄ lucas euangelista cōmemorat. q̄a
hiesus accipiens panem fregit. et sumens reliquū porci-
gebat illis. quorū cor ardens erat in via. ¶ Nota sum-
mus pōtifer non sic sumit eucharistiā sicut sacerdos com-
munis. vel aliter episcopus. Nec etiā summ⁹ pontifex sta-
tim particulam hostie submittit in calicem. sed cam post
tertium signaculū crucis super patenam reponit. et post
osculum pacis ad sedem ascendens. ibiq̄ cōsistens maio-
rem partem hostie suscipit de patena. quā diaconus sibi
apportauerit de altari. quā dentibus suis diuidens vnā
particulam et. is sumit. et aliā in calicem mittit. et de ea-
lice cum calamo haurit. Deinde alias duas particulas
distribuit ministris. Diacono cū osculo. subdiacono sine
osculo. et idem subdiaconus residuū sanguinis in quem
summus pontifex partem mittit. sumit. Romanus ergo
pontifex ibi non cōmunicat vbi frangit. sed i altari fran-
git et in sede cōmunicat. Quia cristus in emaus post res-
urrectionē coram duobus discipulis fregit et non mans-
ducauit. Sed in hierusalem coram duodecim discipulis
manducauit. Ascendens ergo sedem ibi manducat et cō-
municat. quia in ecclesia militante summus pontifex est
caput et vicarius cristi. Et ideo sublimiori loco cōmuni-
cat. ¶ Sinitis his sacerdos se applicat ad susceptionem
sacro sancte hostie. Quidam de manu. quidam vero de
patena corpus cristi summūt. Quidam de sinistra. qui-
dam de dextra. Et falsum est q̄ quibusdam ordinib⁹ pro
pena sit impositum q̄ aliter non nisi de sinistra recipere
audeāt. Sed poti⁹ hmoi ab his tenentur ex optimis et cō-
uenientissimis rationib⁹. quas gratia breuitatis hic pre-
termittā. ¶ Tutius autē est de manu recipere cum digiti
in calice postea lauantur. Qui autē de patena sumunt

non lauant in calice negligentia cōmittere possunt. post
sumptionē eucaristie sacentiū sacerdos abluir digitos et
perfundit. ne aliquid incaute remaneat ex cōtactu diui-
nissimi sacentiū. **Hec** autē ablutio potest referri ad ablutōes
Baptismi. cui⁹ formā crist⁹ tradidit post suā resurrectionē
Tunc inquit in mundū vniversum docete oēs gentes
Qui crediderit et baptisat⁹ fuerit saluus erit. **Hanc** circa
maiora tutius est agendū. **Sacerdos** ergo sumens san-
guinē propter maiore securitatem et reuerentiā calicē cū
vtraq; manu tenere debet. sed in pfusiōis sumptōe suffi-
cit altera tū duobus digitis alteri⁹ manus adiunctis.
quasi p hoc innuens. sanguinē ibi non esse. **Sed** sumēdo
sanguinē aliqui ter hauriūt. ad designandū trinitatem.
Aliqui vero quīquies hauriūt. ad ostendendū q quinq;
vicibus totus xpi sanguis ex corpore efflurit. **Perfusiōes**
vero bis recipiūt. per hoc designās caritatē que inter du-
os consiliū. **Et** post sumptū sacentiū. non est statim spu-
endū. si comode absq; violētia nature fieri potest. sed p
horam. **Quenienter** spūere potest i loco competēti. vbi spu-
tum nequit pedib⁹ cōculcari. **Finis** perceptiōe corporis
et sanguinis cristi. antiphona sequit⁹. que post Amuniōz
conciniūt. que cōmuniter Amunio vocatur. qz modicum
post Amunicatōes cantat⁹. ⁊ illa representat gaudiū apo-
stolorū de cristi resurrectione fm id quod legit⁹ **Gaudiū** sunt
discipuli viso dño. **Post** hoc iam in fine misse sacerdos se
transfert ad dextrā partē altaris. et hoc ideo. qz cultus fi-
dei primo fuit i populo iudaico. post hoc transiuit ad gē-
tes. in fine vero vel circa finē iterum reuertet⁹ ad iudeos
per predicationē enoch et helie. qui cōuertunt corda pa-
trū ad filios. qm in diebus illis saluabit⁹ iuda. et reliquie
israhel salui fiant. **Vel** fm innocen. fecit gaudium dnice
resurrectionis et ascensionis. sicut in principio significat ac-
cessus ad dextrā partē altaris gaudium dnice incar-
natōis. **Tunc** dicit orōes que vocant⁹ complende. ⁊ orōs

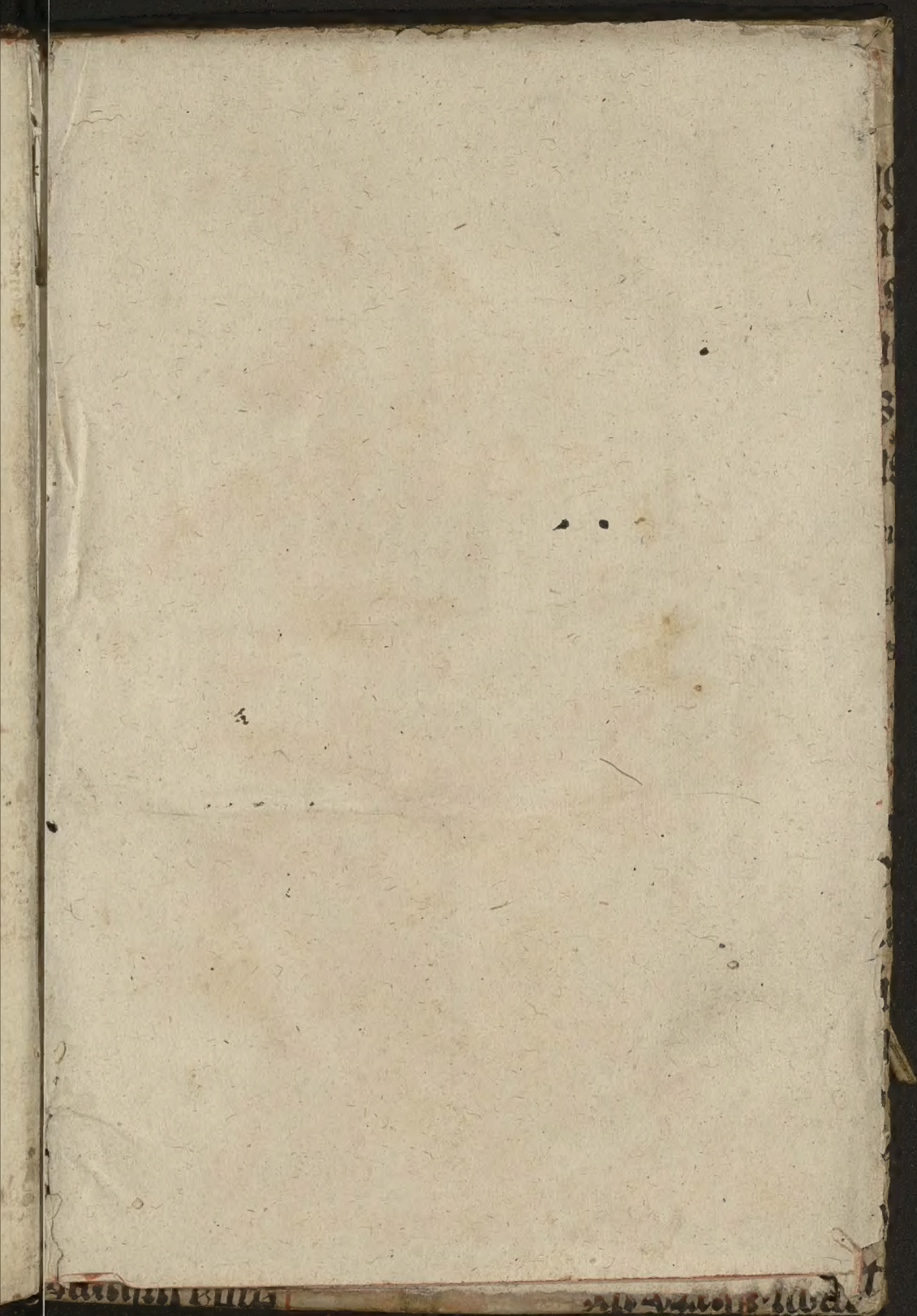
debent multiplicari equaliter collectis. ante epistolā pro-
nuntiatis. hec oratio quā sacerdos premittēdo salutatioz
exequit. eleuatis vel extensis manib⁹. significat illā bene-
dictionē fm̄ innocen. quā cristus ascensur⁹ in celum ele-
uatis manib⁹ legitur dedisse discipulis. **M**az vt lucas cō-
memorat. **E**dixit eos foras i betaniā. et eleuatis manib⁹
benedixit eos et ferebat in celum. **L**u. vi. Post illas orōes
pandit salutationē nouissimā. qua facta. vel per se vl per
ministros alta voce pronūtiat. **I**te missa est. **R**epresen-
tans illud quod dictum est aplis. **Q**ui galilei quid statis
aspicientes in celū. **T**horus autē qui gratulando respōdet
Deo grās. imitat⁹ apostolos. qui adorātes regressi sunt
in hierusalem. cū magno gaudio. **E**t in hoc qd dicit⁹ mis-
sa est. datur licentia eundi populo ad propria vt sit sen-
sus iste. **I**te ad propria. missa est finita. **G**el hostia salu-
tatis deo patri pro vobis est missa. **G**el vestra deuotio
missa est ethereis sedibus ministerio sanctorū angelorū
Unde conciliū aurelionēse statuit. qd cum ad celebrādas
missas pplūs cristian⁹ in dei noīe conuenerit. non aū dis-
cedat. q̄ misse solēnitas compleat⁹. et donec p̄nuntiatus
sit. **I**te missa est. **S**ciendū missa tripliciter claudit⁹ seu
concludit⁹ scz per ite missa est. **B**ndicam⁹ domino. et p̄ re-
quiescant i pace. **I**n dieb⁹ em̄ festiuis et gñaliter qñ can-
tatur **G**loria in excelsis. concludit⁹ cum ite missa est. **E**t h⁹
ratio est. qz in dieb⁹ illis populus i primitiua eccl'a. ad ec-
clesiaz p̄fluebat. et qz tenebatur expectare finem misse. et
nesciebat qñ esset finis. misser vertebat fatigē ad eos. dāns
eis licentiā recedēdi. **S**ed in dieb⁹ pro festis et i ferijs qui-
bus non cantat⁹. gloria in excelsis. missa concludit⁹ cū **B**e-
nedicam⁹ dño. quia tunc ministri et sacerdotes. quasi so-
li sine populo in primitiua ecclesia missas dixerunt. iteo
iuxta morem antiquū dicimus istis dieb⁹. **B**enedicam⁹
dño. **S**pecialiter i ieiunio et in aduentu dñi missa claudi

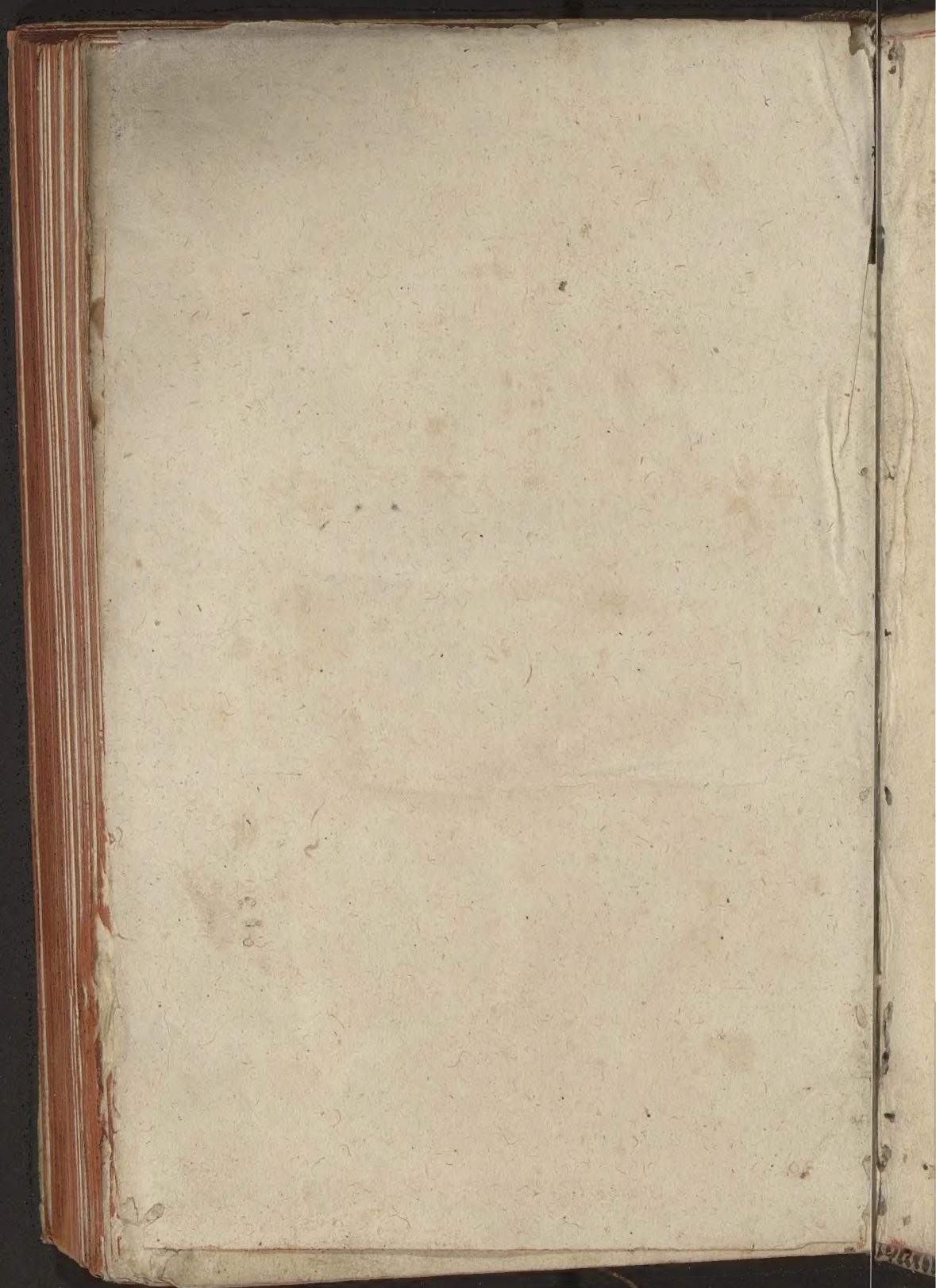
tur cū benedicam⁹ dño. etiam dominicis dieb⁹. ad beno-
randū qđ si semper dño benedicēdū sit. multo magis hoc
tempore facere debem⁹ Sed quia semper debem⁹ manere
in gratiarū actione. chorus rñdet vniformiter. deo grās
Qui coram populo celebrāt Ite missa est dicūt se ad po-
pulum cōuertendo. quia cum quib⁹ loquimur. ad eos fa-
tiam habem⁹. Sed dicendo **Benedicam⁹** dño. sacerdos
se etiā cōnumerat cum populo ⁊ fatiē vertit ad orientem
vt vero orienti ex alto qui illuminat omnē hominē. grās
referam⁹. Sed misse defunctorū claudunt per requies-
cant in pace. **E**tis em̄ per totum offitiū optatur requies.
precipue in principio. vt ergo finis correspondeat princi-
pio. missa claudit per requiescant in pace. Amen. i. fiat.

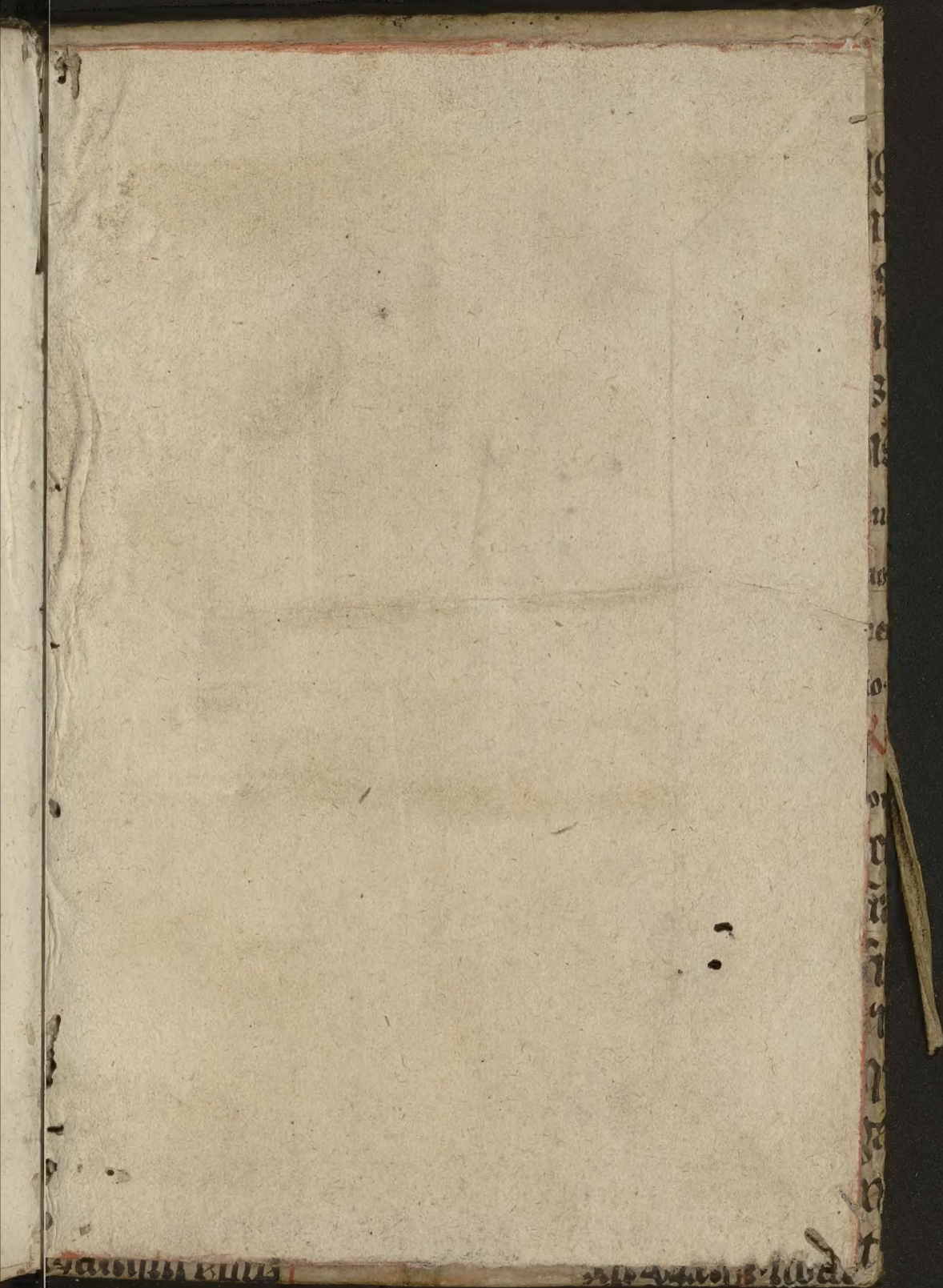
Isto facto sacerdos nouissimā facit benedictionē super
populū **E**t hoc significat spiritus sancti missionē in dis-
cipulos. quē dominus de celo misit in eos. iuxta quod ipse
promisit **A**ccipietis inquit virtutē superuenientis spiritus
sancti in vos **S**icut em̄ spiritus sanctus in nomine toti⁹
trinitatis mittit. eo qđ opera sancte trinitatis sunt indi-
uisa **I**ta et sacerdos istam benedictōē facit in noīe indi-
uidue trinitatis dicens **B**enedicat et custodiat vos diui-
na maiestas **P**ater et filius et spiritus sanctus. **E**t virt⁹
et gratia benedictiōis eiusdē sancte trinitatis. et consola-
tio almi spiritus super populū descendat. et semper ma-
neat. **H**ec em̄ benedictio per verbum oris et signum cru-
cis exprimitur. quia ista missio sancti spiritus. per sonum
vehementis aeris a celis. et per linguas igneas innotuit.
vt habetur actuum primo. **I**n qua benedictione finis
habetur misse. **D**einde sacerdos inclinans caput ad
altare et dicit. **P**laceat tibi sancta trinitas vnus deus
obsequium seruitutis nostre. **E**t presta vt hoc sacrifi-
cium quod indignus oculis tue maiestatis optuli. **S**ic
tibi acceptabile. michiqz et omnibus pro quibus illud

optuli sit te miserare. **P**reciabile. qui vultis et regnat deus
per oia secula seculorum. **A**deritis et precibus istorum et oim seculo-
rum suorum misereatur nri omnipotens dominus amen. **S**acerdos
hoc orans osculatur altare. sequitur signo crucis signans ut il-
libata fides cor ipsius et mentem spiritus possideat. et animam mu-
niat usque ad obtentum vite perennis. **I**n qua fidelis anima so-
ciabitur suo dilecto seque deo in osculo salutari. in coniunctione in-
sepabili. in caritate christi. quam videbimus ipsum sicuti est regem
in decore suo. ubi quicquid vis ad nutum adest. quicquid non
vis procul deest. ubi erit status oim aggregatione bonorum
perfectus. in quo ipse finis erit nostrorum desideriorum. qui sine
fine videbitur et sine fastidio amabitur. et sine fatigatione lau-
dabitur. **E**rgo si fidelis anima instat sui sponsi. per mentis puri-
tatem. cordis compunctionem. passionisque crisi deuotissimam
meditationem. sese imprimis disposuerit. se supra se eleuando
ascensionem in corde suo disponendo. **N**ullus perfectus ambi-
gat. nullus hoc rem dubiosam estimat. quin intrare pote-
rit et videre deum deorum in syon. **N**ec quidem in sacratissime
misse misterijs. **A**libi vero facie ad faciem. que visio iuxta
dictum beati iohannis. xvij. c. est vita eterna. ad quam nos du-
cere dignetur. qui in hoc sacrificio veraciter pro totius mun-
di peccatis offert. **I**esus christus dei filius. **Q**ui cum patre
et spiritu sancto est benedictus in secula amen.

In Canonis sacratissime misse expositio. una cum textu.
secundum dicta et et sententiam sanctorum doctorum compendiose sub
forma vtilis repetitis. almo in gymnasio Lipsensi. per
Balthasarem sacre theologie licentiatum. **N**ecnon collegij
beati Bernhardi ibidem praeceptorem. pro dei honore. necnon
oim religiosorum ac simplicium sacerdotum deuota instructioe
in vnum collecta. que alias satis diffuse inuenitur posita.
felicitate finit. **H**anc optime lector lege et relege in rem tuam
et prope religiose. pro tue anime salute. atque optio profectu.

dy pacis. In omnibus
es scutum fidei. in
omnia tela nequisti
a exte. Nere. Igalea
assum. p. et gladium
quo uerbum di.

refugium factus est nobis. **Ex**

ne et regenie. **P**riusquam

tem aut formaretur terra et

et seculum tu es deus.

et ex profundis clamavi ad te

ne exaudi uocem meam.

Secundum iohannem.

et quidam regulus.

uis in. et ualuit

nam. hic cum an

ua ille ueniret au

leam. abiit ad eum

ut descenderet et

aliqui eius. Incipi

trus domini me

nectam et tenui

Mentes tuas
possideant
in celestis opere
sensus in nobis
perueniat effectus

ustus es domine et me

tuum fac cum seruo

tuam. **Ps** Beati qui

ambulant in lege di

Tua nos do

semper et p

tur. ac bonis

stet esse intento.

Rs. Obser

chus in deo

ambuletis uos

cati estis cum o

te et mansueti